

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi saatavien perinnästä annettua lakia väliaikaisesti. Tavoitteena on helpottaa covid-19-epidemian vuoksi taloudellisissa vaikeuksissa olevien yritysten tilannetta, jota laskujen ja velkojen maksun viivästyttämisestä aiheutuvat perintäkulut osaltaan pahentavat.

Esityksessä ehdotetaan muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulojen kohtuullisuuden ja riittävän yhdenmukaisuuden varmistamiseksi nykyistä yksityiskohtaisempaa sääntelyä. Nykyisin laki sisältää yksityiskohtaista sääntelyä perintäkuluista vain kuluttajasaatavien osalta. Lakiin lisättäisiin muiden kuin kuluttajasaatavien osalta ensinnäkin säännökset siitä, minkälaisista perintätoimista ja kuinka monesta perintätoimesta saa vaatia korvauksen. Lakiin lisättäisiin myös säännökset yksittäisistä perintätoimista veloitettavien kulojen ja velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismääristä sekä aikarajoista sellaisten maksumuistutusten tai maksuvaatimusten lähettämiseksi, joiden kuluista vaaditaan korvaus velalliselta.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi rajoituksia tratan käyttöön. Voimassa olevan lain mukaan kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää trattaa. Esityksessä ehdotetaan, että muiden kuin kuluttajasaatavien osalta tratan käyttö perintäkeinona ei olisi sallittua, jos velallinen on yksityishenkilö, yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö. Tratta olisi mahdollista lähettää, mutta ei julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, jos velallisena oleva osakeyhtiö toimittaa selvityksen, jonka mukaan sen viimeksi päättyneen tilikauden liikevaihto tai sitä vastaava tuotto alittaa 100 000 euroa taikka sillä on käynnissä vasta ensimmäinen tilikausi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 1.1.2021, ja se on tarkoitettu olemaan voimassa 30.6.2021 asti. Lakia sovellettaisiin sen voimassaoloaikana tehtyihin perintätoimiin.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Nykytila.....	4
2.1.1 Lainsäädäntö	4
2.1.1.1 Laki saatavien perinnästä	4
2.1.1.2 Rekisterilaki	8
2.1.1.3 Suhde konkurssilakiin	8
2.1.1.4 Suhde EU-säätelyyn	8
2.1.2 Tilastotietoa yrityssaatavien perintäkuluista	9
2.1.3 Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvontakäytäntöä yrityssaatavien perintäkuluista.....	10
2.1.4 Perintäalan itsesääntely	11
2.2 Arviointi	12
3 Tavoitteet	13
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	13
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	13
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	16
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	20
6 Säännöskohtaiset perustelut	22
7 Voimaantulo	28
8 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	29
LAKIEHDOTUS	32
Laki saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta	32
LIITE	36
RINNAKKAISTEKSTI.....	36
Laki saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta	36

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Valtioneuvosto totesi yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa 16.3.2020, että maassa vallitsee koronavirustilanteen (covid-19) vuoksi poikkeusolot. Valtioneuvosto linjasi tällöin tietyistä toimenpiteistä koronavirustilanteen hoitamiseksi Suomessa. Hallitus on tämän jälkeen tehnyt linjauksia uusista toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on muun muassa turvata yhteiskunnan ja talouselämän toiminta sekä varmistaa yritysten toimintamahdollisuudet.

Koronavirustilanteen takia useiden yritysten liikevaihto laski keväällä 2020, ja yrityksille aiheutui tämän johdosta maksuvaikeuksia. Esimerkiksi Suomen Yrittäjät ry:n 26.5.2020 teettämän yrittäjägallupin mukaan 41 % yrityksistä ilmoitti myynnin vähentyneen 30 % tai enemmän. Koronavirusepidemia oli aiheuttanut ongelmia noin 73 %:lle yrityksistä. Poikkeustilan päätyttyä 13.5.2020 useita rajoituksia purettiin, ja tämän johdosta yritysten tilanne parani kesällä. Esimerkiksi Suomen Yrittäjät ry:n 30.7.–10.8.2020 teettämän yrittäjägallupin mukaan liki 90 % yrityksistä uskoi joko varmuudella taikka ehkä selviävänsä koronakriisistä.

Poikkeustilan päättymisestä ja taloustilanteen varovaisesta elpymisestä huolimatta koronaviruksella on kuitenkin edelleen kielteisiä vaikutuksia yritystoimintaan. Suomen Yrittäjät ry:n, työ- ja elinkeinoministeriön ja Finnvera Oyj:n 9.9.2020 julkaiseman pk-yritysbarometrin mukaan pk-yritysten kassatilanne on poikkeuksellisen kevään johdosta heikentynyt voimakkaasti alkuvuodesta. Lähes 20 % yrityksistä raportoi vaikeuksista hoitaa maksujaan viimeksi kuluneen kolmen kuukauden aikana. Osuus on noussut kevästä kuudella prosenttiyksiköllä. Barometrin tulosten valossa myös odotukset liikevaihdon kehityksestä ovat laskeneet jyrkästi. Tulevaisuuden näkymät ovat epävarmat. Esityksellä on osaltaan tarkoituksena helpottaa velallisenä olevien yritysten asemaa kuvatussa vaikeassa tilanteessa.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä. Esityksestä ei ole järjestetty varsinaista lausuntokierrosta, koska lainsäädäntömuutosten on tarkoitettu olemaan voimassa väliaikaisesti ja niiden on tarpeen tulla voimaan mahdollisimman pikaisesti. Valmistelun kuluessa on kuitenkin kuultu Etelä-Suomen aluehallintovirastoa, Elinkeinoelämän Keskusliitto ry:tä, Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry:tä ja Suomen Yrittäjät ry:tä. Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry ei pitänyt ehdotettua sääntelyä tarpeellisena, kun taas muut tahot suhtautuivat siihen pääosin myönteisesti. Esitysluonnos on lisäksi toimitettu keskeisille viranomaisille ja etutahoille kommentoitavaksi aikavälillä 7.–11.9.2020.

Enemmistö esitysluonnosta kommentoineista suhtautui myönteisesti siihen, että muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluista säädettäisiin aiempaa täsmällisemmin. Sen sijaan mielipiteet jakautuivat sen suhteen, mitkä tahot tulisi ottaa trattakiellon piiriin ja onko tratan käytön rajoittaminen ylipäättään tarpeellista. Trattakieltoa koskevia säännösehdotuksia on saatujen kommenttien johdosta esityksen jatkovalmistelussa muutettu jäljempänä tarkemmin selvitettävällä tavalla. Myös esityksen perusteluita on täydennetty esitettyjen huomioiden johdosta.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Nykytila

2.1.1 Lainsäädäntö

2.1.1.1 Laki saatavien perinnästä

Yleistä

Saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999, jäljempänä *perintälaki*) säädetään erääntyneen saatavan perinnästä sekä perintään liittyvistä, velkasuhteen osapuolten asemaan vaikuttavista muista seikoista. Perinnällä tarkoitetaan perintälain 1 §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan erääntynyt velkojan saatava. Perintälakia ei sovelleta, jos muualla laissa säädetään toisin (1 §:n 2 momentti). Perintälaki ei myöskään koske ulosottoviranomaisen toimintaa (1 §:n 3 momentti). Perintälain säännöksistä ei saa poiketa velallisen vahingoksi (2 §).

Osaa perintälain säännöksistä sovelletaan vain kuluttajasaataviin. Kuluttajasaatavalla tarkoitetaan lain 3 §:n 1 momentin mukaan sellaista elinkeinonharjoittajan saatavaa, joka perustuu kulutushyödykkeen luovuttamiseen tai luoton myöntämiseen kuluttajalle. Kuluttajasaataviin rinnastetaan mainitun pykälän 2 momentin mukaan luotto, jonka joku muu kuin elinkeinonharjoittaja on myöntänyt kuluttajalle lainana, maksunlykkäyksenä tai muuna vastaavana taloudellisena järjestelyinä, jos elinkeinonharjoittaja on välittänyt luoton kuluttajalle. Lisäksi kuluttajasaatavia koskevia perintälain säännöksiä noudatetaan pykälän 3 momentin mukaan perittäessä yksityishenkilöltä julkisoikeudellisen oikeushenkilön saatavaa tai julkisen tehtävän hoitamiseen liittyvää saatavaa.

Tässä esityksessä kuluttajasaatavilla tarkoitetaan jäljempänä myös 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja saatavia.

Perintäkulujen määrää koskevat säännökset

Perintälain 10 § sisältää yleiset säännökset perintäkulujen korvaamisesta, joita sovelletaan siitä riippumatta, millaisesta saatavasta on kyse. Lisäksi laki sisältää tarkempia säännöksiä perintäkulujen enimmäismääristä. Näitä säännöksiä sovelletaan vain kuluttajasaataviin. Säännöksiä ei siten sovelleta esimerkiksi silloin, kun velallisena on yritys, asunto-osakeyhtiö, yhdistys tai säätiö.

Velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut. Korvausvelvollisuus voi perustua sekä velkojan omista perintätoimista aiheutuviin kuluihin että kuluihin, joita velkojalle aiheutuu sen johdosta, että velkojan on suoritettava toimeksisaajalle korvausta perinnän suorittamisesta. (10 §:n 1 momentti) Velallinen on vastuussa perintäkulujen korvaamisesta vain pääsaatavan velkojalle. Sen sijaan perimistoimistolla tai muulla toimeksisaajalla ei ole oikeutta vaatia velalliselta korvausta perintäkuluista omissa nimissään. Näin on riippumatta siitä, onko saatava suoraan ulosottokelpoinen vai ei. Velalliselta saa vaatia toimeksisaajan suorittamasta perinnästä aiheutuneina kuluina enintään sitä rahamäärää, jonka velkoja on sen ja toimeksisaajan välisen sopimuksen perusteella suorittanut tai velvollinen suorittamaan toimeksisaajalle (HE 57/2012 vp, s. 36).

Korvattavien kulujen kohtuullisuutta arvioidessa on otettava huomioon saatavan suuruus, suoritettu työ määrä, perintätehtävän tarkoituksenmukainen suoritustapa ja muut seikat (10 §:n 2

HE 191/2020 vp

momentti). Kysymys on siten kokonaisarviointista, jossa kaikki asiaan vaikuttavat seikat on otettava huomioon. Esimerkiksi saatavan suuruuden huomioon ottaminen ei merkitse sitä, että perintäkulut olisi määrättävä kaavamaisena osuutena saatavasta. Perintätehtävän tarkoituksen mukaisen suoritustavan huomioon ottaminen taas liittyy osaltaan lain 4 §:ssä säädetyn hyvän perintätavan noudattamisvelvollisuuteen, joka kieltää aiheuttamasta perinnässä velalliselle tarpeettomia kuluja (HE 199/1996 vp, s. 15 ja 16).

Velallinen ei ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, jos velkoja tai toimeksisaaja on menettänyt 4 (hyvä perintätapa), 4 b (perinnän keskeyttäminen velallisen kiistäessä maksuvelvollisuutensa), 4 c (velallisen oikeus pyytää kuluttajasaatavan perinnän keskeyttämistä) tai 7 §:n (trattaperintä) vastaisesti tai jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei ole täyttänyt 5 (maksuvaatimus kuluttajasaatavan perinnässä) ja 5 a §:n (maksuvaatimuksen sisältö) mukaisia velvoitteita, paitsi jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä (10 §:n 3 momentti).

Perintälain 10 a § sisältää säännökset kuluttajasaatavan perintäkulujen euromääräisistä enimmäismääristä. Kirjallisesta maksumuistutuksesta voidaan kuluttajasaatavien osalta vaatia enintään 5 euroa (10 a §:n 1 momentin 1 kohta). Muusta kuin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta maksumuistutuksesta saa vaatia sen esittämisestä aiheutuvat todelliset kulut. Kulut voidaan periä käytetystä muistuttamistavasta keskimäärin aiheutuvien todellisten kustannusten mukaisina (10 a §:n 2 momentti).

Perintälain 5 §:n mukaisesta maksuvaatimuksesta saa vaatia enintään a) 14 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa, b) 24 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa, mutta enintään 1000 euroa, tai c) 50 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1000 euroa (10 a §:n 1 momentin 2 kohdan a-c alakohdat). Suoraan ulosottokelpoista saatavaa koskevasta 5 §:n mukaisesta maksuvaatimuksesta saa kuitenkin vaatia enintään 14 euroa (10 a §:n 1 momentin 3 kohta). Jos kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta, edellä tarkoitetuista määristä saa vaatia enintään puolet (10 a §:n 1 momentin 4 kohta). Säännöksessä tarkoitettuun saatavan pääomaan ei lueta luoton käsittelykuluja tai muita luottokustannuksia (HE 57/2012 vp, s. 36).

Perintälain 5 §:ssä tarkoitettusta maksuvaatimuksesta saa vaatia enintään 5 euroa, jos saatavaa perii perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (411/2018; jäljempänä *rekisterilaki*) 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu perintätoiminnan harjoittaja (10 a §:n 1 momentin 5 kohta).

Velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä saa vaatia enintään 5 euroa (10 a §:n 1 momentin 6 kohta).

Yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännössaatavan kattavasta maksusuunnitelmasta, joka on tehty kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, voidaan vaatia enintään a) 20 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa tai maksusuunnitelma käsittää enintään neljä maksuerää, b) 30 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa, mutta enintään 1000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää, c) 50 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää, tai d) 20 euroa, jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen (10 a §:n 1 momentin 7 kohdan a-d alakohdat).

Velalliselta saa vaatia todelliset perintäkulut, jos perinnästä on sen edellyttämän tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi aiheutunut muita kuin 10 a §:n 1 momentissa mainittuja tai siinä säädetty enimmäismäärät ylittäviä kuluja. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista

HE 191/2020 vp

perintäkuluista ja niiden perusteista sekä ilmoitettava kulujen määrän olevan muutoin sovellettavia enimmäismääriä suurempi. Enimmäismäärää ei kuitenkaan saa ylittää, jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava (10 a §:n 3 momentti).

Perintälain 10 b §:ssä säädetään 10 a §:ssä tarkoitettuihin perintätoimiin liittyvistä aikarajoista kuluttajasaatavan perinnässä. Lain 10 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua maksuistutuksesta velalliselta saa vaatia perintäkuluja vain, jos saatavasta on vähintään 14 päivää ennen sen erääntymistä lähetetty velalliselle lasku tai muu erääntymisilmoitus ja erääntymisestä on ennen maksuistutuksen lähettämistä kulunut vähintään 14 päivää. Jos saatava on sopimuksen mukaan maksettava tietyinä eräpäivinä ilman erillistä ilmoitusta, velalliselta saa vaatia perintäkuluja vain, jos eräpäivästä on ennen maksuistutuksen lähettämistä kulunut vähintään 14 päivää (10 b §:n 1 momentti).

Uudesta maksuistutuksesta tai uudesta 10 a §:n 1 momentin 2–5 kohdassa tarkoitettua maksuvaatimuksesta saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään 14 päivää (10 b §:n 2 momentti).

Lain 10 a §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettua maksuajan pidennyksestä saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä (10 b §:n 3 momentti).

Perintälain 10 c §:ssä säädetään korvaukseen oikeuttavien maksuvaatimusten ja maksusuunnitelmien enimmäismääristä kuluttajasaatavan perinnässä. Saman kuluttajasaatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään kahdesta 5 §:ssä tarkoitettua maksuvaatimuksesta ja enintään yhdestä 10 a §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettua maksusuunnitelmasta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja enintään kahdesta maksusuunnitelmasta, jos perittävä saatava ei ole suoraan ulosottokelpoinen ja sen pääoma on yli 100 euroa (10 c §:n 1 momentti).

Ilmaisulla ”sama saatava” tarkoitetaan pykälässä samaan sopimukseen perustuvia tai muuten samasta perusteesta johtuvia saatavia. Näin on yleensä silloinkin, kun saatava on erääntynyt useassa erässä. Jos esimerkiksi vuokrasopimukseen perustuvia vuokria on maksamatta usealta kuukaudelta, kyse on yhdestä saatavasta. Se, että kyse on useassa erässä erääntyneestä saatavasta, saattaa tapauskohtaisesti oikeuttaa poikkeamaan 1 momentissa säädetyistä perintätoimien enimmäismääristä 2 momentin nojalla. Asiaa on kuitenkin arvioitava toisin, jos kyseiseen sopimussuhteeseen perustuvat saatavat on välillä maksettu kokonaan pois ja perintä myöhemmin käynnistyy kokonaan uudelleen. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa vuokralainen jättää vuonna 2013 vuokria maksamatta, niitä peritään ja saatavat maksetaan kahden maksuvaatimuksen jälkeen. Jos vuokralainen vuonna 2014 jättää uudelleen vuokraa maksamatta, kyse ei enää ole saman saatavan perinnästä eikä vuonna 2013 esitettyjä maksuvaatimuksia oteta huomioon määriteltäessä, kuinka monen uuden maksuviivästyksen johdosta suoritetun perintätoimen kuluista velalliselta saadaan vaatia korvausta. (HE 57/2012 vp, s. 38)

Velalliselta saa vaatia perintäkuluja useammista maksuvaatimuksista ja maksusuunnitelmista kuin 10 c §:n 1 momentissa säädetään, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aihetta eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely toteutetuista perintätoimista ja samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi toteutettuihin perintätoimiin on ollut erityinen aihe (10 c §:n 2 momentti). Erityinen aihe ylittää määrät voi olla esimerkiksi se, että saatava erääntyy useassa erässä, velallinen on tahallaan vaikeuttanut perintää antamalla totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja tai että samassa velassa on useampia osallisia, joille kullekin on lähetettävä omat maksuvaatimuksensa (HE 57/2012 vp, s. 38 ja 39).

HE 191/2020 vp

Saman kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 1) 60 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa, 2) 120 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa, mutta enintään 1 000 euroa tai 3) 210 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1 000 euroa (10 d §:n 1 momentin 1-3 kohdat). Ilmaisulla ”sama saatava” tarkoitetaan pykälässä samaa kuin 10 c §:ssä.

Velalliselta saa vaatia 10 d §:n 1 momentissa säädetyt määrät ylittävät todelliset perintäkulut, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi kulut ylittävät muutoin sovellettavan kokonaiskuluvastuun enimmäismäärän (10 d §:n 2 momentti). Ylitykselle on asetettu kaksi edellytystä. Ensinnäkin kyseessä tulee olla tilanne, jossa perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa. Tämä edellytys täyttyy lähinnä silloin, jos velallinen on omilla aktiivisilla toimillaan – esimerkiksi aiheuttomia väitteitä esittämällä – tietoisesti pyrkinyt vaikeuttamaan perintää. Toiseksi toteutetut perintätoimet eivät myöskään saa olla suhteettomia etenkin saatavan pääoma huomioon ottaen. Suhteettomana voidaan pitää esimerkiksi sitä, jos velalliselle lähetetään jatkuvasti maksuvaatimuksia tilanteessa, jossa on selvää, että hän on maksukyvytön (LaVM 14/2004 vp).

Suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 51 euroa (10 d §:n 3 momentti).

Trattaperintää koskevat säännökset

Perintälain 7 § sisältää säännökset tratan käytöstä perinnässä. Tratalta tarkoitetaan maksukehoitusta, jossa vaaditaan maksua määräajassa uhalla, että kehotuksen noudattamatta jättäminen julkaistaan tai merkitään luottotietorekisteriin.

Trattaa saa käyttää vain eräänntyneen, selvän ja riidattoman saatavan perimiseksi. Suoraan ulosottokelpoista saatavaa pidetään 7 §:ää sovellettaessa riidattomana, jollei velallinen ole tehnyt perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikeussuojakeinoa (7 §:n 1 momentti).

Kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää trattaa (7 §:n 2 momentti).

Trattaa ei saa lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty maksumuistutus, jossa on asetettu vähintään seitsemän päivän määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten esittämiselle, ja määräaika on päättynyt (7 §:n 3 momentti).

Tratan ja sitä ennen toimitettavan maksumuistutuksen on oltava kirjallisia. Ne saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on saatavan eräänntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla. Maksumuistutuksen saa toimittaa velalliselle muulla pysyvällä tavalla myös, jos tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä. (7 §:n 4 momentti)

Tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua sen lähettämisestä (7 §:n 5 momentti).

Tratan käyttöön liittyy erityinen huolellisuusvelvollisuus. Jos perinnässä on menetelty muun muassa edellä tarkoitettujen tratan käyttöä koskevien säännösten vastaisesti, velallinen ei ole velvollinen korvaamaan perinnästä aiheutuneita kuluja, paitsi jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä (10 §:n 3 momentti). Jos kyseessä olevan lain vastaisesta

HE 191/2020 vp

tai muutoin virheellisestä menettelystä aiheutuu perintätoimien kohteena olevalle vahinkoa, velkoja on velvollinen korvaamaan aiheutuneen vahingon (15 §:n 1 momentti).

2.1.1.2 Rekisterilaki

Rekisterilain 3 §:n mukaan perintätoimintaa saa harjoittaa vain sellainen yksityinen elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö, joka on kyseisen lain mukaisesti rekisteröity perintätoiminnan harjoittajaksi. Rekisterilain 1 §:n mukaan perintätoiminnalla tarkoitetaan saatavan perintää toisen lukuun sekä omien saatavien perintää tapauksissa, joissa on ilmeistä, että saatavat on otettu vastaan yksinomaan perintätarkoituksessa. Lain tavoitteena on varmistaa, että perintätoimintaa harjoitetaan asianmukaisesti (HE 206/2017 vp, s. 12).

Rekisterilaissa säädetään muun muassa perintätoiminnan harjoittajien rekisteristä (5 §) ja rekisteröinnin edellytyksistä (8 §). Rekisterilain noudattamista valvoo Etelä-Suomen aluehallintovirasto, jolla on myös oikeus saada perintätoiminnan harjoittajalta valvontaa varten tarvittavat tiedot ja asiakirjat (14 §). Lisäksi Etelä-Suomen aluehallintovirastolla on oikeus saada tietoja eräistä viranomaisten rekistereistä (15 §). Rekisterilaissa säädetään myös pakkokeinoista (16 §), perintätoiminnan harjoittajan rekisteristä poistamisesta (17 §) ja muutoksenhausta Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätökseen 16 ja 17 §:ssä tarkoitettussa asiassa (18 §).

2.1.1.3 Suhde konkurssilakiin

Konkurssilain (120/2004) 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (291/2020) on rajoitettu velallisen asettamista konkurssiin velkojan hakemuksesta. Muutos merkitsee väliaikaista rajoitusta velkojan mahdollisuuteen hakea velallisen asettamista konkurssiin konkurssilain 2 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettua konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättämistä koskevan maksuhyvitysoikeuden perusteella.

Konkurssilain muutos merkitsee sisällöllisesti muutosta myös perintälakiin. Perintälain 4 §:n 1 momentin mukaan perinnässä ei saa käyttää hyvän perintätavan vastaista tai muutoin velallisen kannalta sopimatonta menettelyä. Kun velallista ei saa asettaa konkurssiin konkurssiuhkaisen maksukehotuksen perusteella, ei sen käyttäminen saatavien perinnässä ole myöskään hyvän perintätavan mukaista.

Lain 291/2020 voimassaolo päättyy 31.10.2020, mutta konkurssilain väliaikaisen muutoksen voimassaoloa on ehdotettu jatkettavaksi kolmella kuukaudella 31.1.2021 asti (HE 164/2020 vp). Konkurssiuhkaisen maksukehotuksen käyttö perinnässä olisi siis kiellettyä mainittuun päivämäärään asti, jos voimassaolon jatkamista koskeva laki hyväksytään ja se tulee voimaan esitetyksi.

2.1.1.4 Suhde EU-säätelyyn

Perintälain säännöksillä on pantu osaltaan kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/7/EU kaupallisissa toimita tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta (jäljempänä *maksuviivästysdirektiivi*). Perintäkulojen osalta maksuviivästysdirektiivin täytäntöönpano edellytti uuden säännöksen sisällyttämistä perintälakiin perintäkuluista maksettavasta vakiokorvauksesta, sillä direktiivin 6 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että velkojalla on oikeus saada velalliselta vähintään kiinteä 40 euron summa viivästyskoron tullessa kaupallisissa toimita maksettavaksi direktiivin 3 tai 4 artiklan mukaisesti. Direktiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan velkojalla on oikeus saada vakiokorvauksen lisäksi kohtuullinen korvaus perintäkuluista, jotka ylittävät vakiokorvauksen ja ovat aiheutuneet velallisen maksuviivästyksestä.

HE 191/2020 vp

Vakiokorvausta koskevan direktiivin säännöksen täytäntöön panemiseksi perintälakiin lisättiin uusi 10 e §, jonka mukaan velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista, jos kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain (30/2013) 1 §:ssä tarkoitettu maksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon. Kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 1 §:ssä tarkoitetulla maksulla tarkoitetaan maksuja, jotka elinkeinonharjoittajan tai hankintayksikön on suoritettava elinkeinonharjoittajalle vastikkeena tavarasta tai palvelusta. Velkojalla on oikeus saada korvausta perintälain 10 §:ssä tarkoitetuista perintäkuluista vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vakiokorvauksen määrän. Jos maksu on sovittu suoritettavaksi useassa erässä ja usean maksuerän suorittaminen viivästyy, velkojalla on oikeus 40 euron vakiokorvaukseen perintäkuluista kunkin viivästyneen maksuerän osalta erikseen (HE 57/2012 vp, s. 39). ”Maksu”-käsite eroaa tältä osin perintälain 10 c ja 10 d §:ssä tarkoitetusta ilmaisusta ”sama saatava”.

Maksuviivästysdirektiivi on luonteeltaan minimidirektiivi. Jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai saattaa voimaan säännöksiä, jotka ovat velkojalle edullisempia kuin direktiivin noudattamiseksi on tarpeen (HE 57/2012 vp, s. 5). Sen sijaan direktiivistä velallisen eduksi poikkeavat säännökset ovat direktiivin vastaisia.

2.1.2 Tilastotietoa yrityssaatavien perintäkuluista

Oikeusministeriössä on selvitetty summaarisena riita-asiana vireille tulleita velkomusasioita koskevista ratkaisuista saatavan tiedon perusteella perintäkulujen määrää muiden kuin kuluttajasaatavien vapaaehtoisessa perinnässä. Selvityksessä oli mukana 1 000 velkomusasiaa aikaväliltä 3.1.2019-31.12.2019, joissa vastaajana oli yksityinen elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö. Selvityksestä saadut tiedot perustuvat 618 tuomioon. Pois rajatuissa 382 asiassa oli tehty esimerkiksi päätös asian sillensä jättämisestä kantajan peruutettua kanteensa. Valtaosa tarkemman selvityksen kohteena olleista 618 asiasta oli ratkaistu yksipuolisella tuomiolla.

Yrityssaatavaa perittäessä yhden maksumuistutuksen hinta oli selvityksen mukaan keskimäärin 17 euroa, kun kuluttajasaataavissa suurimmat sallitut enimmäiskustannukset ovat 5 euroa (perintälain 10 a §:n 1 momentin 1 kohta).

Yrityssaatavaa perittäessä maksuvaatimuksen keskimääräinen toimenpidehinta oli selvityksen mukaan 65 euroa ja mediaani 74 euroa, kun perintälain 5 §:n mukaisesta maksuvaatimuksesta saa kuluttajasaatavaa perittäessä vaatia saatavan pääoman suuruudesta riippuen enintään 14:stä 50:een euroa (perintälain 10 a §:n 1 momentin 2 kohdan a-c alakohdat).

Yrityssaatavaa koskevan maksusuunnitelman laatimiskulut olivat selvityksen mukaan keskimäärin 36 euroa, kun kuluttajasaatavaa perittäessä maksusuunnitelman laatimisesta saa saatavan pääoman suuruudesta, maksuerien lukumäärästä ja mahdollisesta suorasta ulosottokelpoisuudesta riippuen vaatia enintään 20:sta 50:een euroa (perintälain 10 a §:n 1 momentin 7 kohdan a-d alakohdat).

Tratan käyttämisestä aiheutuvat kustannukset olivat selvityksen mukaan toimenpidettä kohden keskimäärin 139 euroa. Yhteensä tratan käyttämisestä aiheutuvia kustannuksia vaadittiin samalta velkojalta keskimäärin 269 euroa, kun taas trattakulujen mediaani oli 250 euroa.

Selvityksen mukaan perintätoimien ylimmän neljänneksen ensimmäiset kulut olivat maksumuistutuksen osalta 20 euroa, maksuvaatimuksen osalta 110 euroa, tratan osalta 250 euroa, maksusuunnitelman osalta 50 euroa ja kokonaisperintäkulujen osalta 309 euroa. Selvityksen mukaan yksittäisen maksuvaatimuksen korkein kulu oli yli 580 euroa. Korkeimmat perintäkulujen kokonaiskulut olivat yli 1 000 euroa.

Selvityksen mukaan yrityssaatavia perittäessä vapaaehtoisen perinnän perintäkulut olivat keskimäärin 41,8 % perittävän saatavan pääoman määrästä, kun taas ylimmän kymmenyksen ensimmäinen vertailuluku oli 111,8 %. Perintäkuluja tuomittiin maksettavaksi yhtä saatavaa kohden keskimäärin 137 euroa, kun taas suurimman neljänneksen ensimmäinen vertailuluku oli 195 euroa ja suurimman kymmenyksen ensimmäinen vertailuluku 290 euroa. Yrityssaatavien vapaaehtoisen perinnän perintäkulut ovat siis huomattavasti suurempia verrattuna perintälaisissa säädettyihin enimmäismääriin kuluttajasaatavien perinnässä, jotka ilman erityisiä perusteita voivat saatavan pääoman suuruudesta riippuen olla enimmillään 60 eurosta 210 euroon. Pienempien, enintään 100 euron suuruisten kuluttajasaatavien osalta perintäkulujen määrä suhteessa kuluttajasaatavan pääoman suuruuteen voi olla enintään 60 % saatavan pääomasta. Yli 100 euron, mutta enintään 1000 euron saatavien osalta määrä voi vaihdella saatavan pääoman suuruudesta riippuen 12 %:sta hieman alle 120 %:iin. Suurempien, yli 1 000 euron suuruisten kuluttajasaatavien osalta perintäkulujen määrä suhteessa saatavaan voi olla enimmillään hieman alle 21 %.

2.1.3 Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvontakäytäntöä yrityssaatavien perintäkuluista

Etelä-Suomen aluehallintovirasto valvoo valtakunnallisesti, että rekisteriin merkityt perintätöiminnan harjoittajat noudattavat toiminnassaan lakia ja hyvää perintätapaa. Aluehallintovirastolla on toimivalta arvioida perintäyhtiön velalliselta vaatimien perintäkulujen kohtuullisuutta ja puuttua lainvastaiseen toimintaan rekisterilaisissa säädettyin pakkokeinoin, mutta sillä ei kuitenkaan ole toimivaltaa alentaa perintäkuluja, määrätä velallisen maksuvelvollisuudesta tai määrätä perintätöimistöjä maksamaan korvauksia, vaan perintäkuluja tai vahingonkorvauksia koskevat erimielisyydet ratkaistaan yleisessä tuomioistuimessa riita-asiana.

Päätöksessään ESAVI/16764/2018 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintäyhtiö oli menetellyt toimeksiantoa hoitaessaan lain ja hyvän perintätavan vastaisesti, kun se oli kahta eri saatavaa periessään vaatinut ensimmäisen, 36,44 euron saatavan perinnästä perintäkuluja 69 euroa ja toisen, 27,13 euron saatavan perinnästä 54 euroa. Aluehallintoviraston mukaan pääsääntöisesti vain tavanomaisesta poikkeavat tarpeelliset toimenpiteet ja kuluerät voivat yksittäistapauksessa perustella saatavan pääoman ylittäviä perintäkuluja, huomioiden kuitenkin perintälain 10 e §:n vakiokorvausta koskeva sääntely. Kuitenkin hyvin pienten, esimerkiksi muutamien eurojen suuruisten, saatavien kohdalla myös tavanomaisista toimenpiteistä ja kulueristä aiheutuvat perintäkulut voivat ylittää saatavan pääoman määrän aiheellisesti myös silloin, kun saatavan perimiseksi on sen maksamattomuuden vuoksi jouduttu tekemään useampia perintätöimienpiteitä eli esimerkiksi lähettämään useita perintäkirjeitä. Kun tässä tapauksessa perintäkulut muodostuivat tavanomaisista yritysperinnän kulueristä, aluehallintovirasto katsoi, että perintäkuluja oli pidettävä kokonaisuutena arvioiden kohtuuttoman suurina erityisesti huomioiden perittävänä olevien saatavien pienet pääomat.

Päätöksessään ESAVI/9722/05.11.11/2016 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintäyhtiön vaatimaa 72 euron perintäkuluja toisesta maksuvaatimuksesta perittäessä 148,80 euron suuruisia saatavaa oli pidettävä kohtuuttoman suurena, kun otetaan huomioon se, että ensimmäisestä maksuvaatimuksesta oli vaadittu 40 euroa perintäkuluja ja että yleensä ensimmäiseen perintäkirjeeseen liittyvä työmäärä on toista perintäkirjetä suurempi eikä perintäyhtiö ollut selvityksessään esittänyt perusteita korkeammille kuluille. Toisesta maksuvaatimuksesta perityt kulut eivät perustuneet tosiasiallisesti aiheutuneisiin kustannuksiin.

Päätöksessään ESAVI/5031/05.11.11/2015 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että ensimmäisestä maksuvaatimuksesta perittyjä 147,56 euron perintäkuluja oli pidettävä kokonaisuutena arvioiden kohtuuttoman suurina perittäessä saatavaa, jonka pääoma oli 437,19 euroa,

HE 191/2020 vp

kun otetaan huomioon se, että vastaavan suuruista kuluttajasatavaa koskevasta maksuvaatimuksesta olisi perintälain mukaan saanut vaatia enintään 24 euroa perintäkuluja. Perintätoimisto ei ollut näyttänyt, että perinnässä yleisesti tehtävistä toimenpiteistä aiheutuisi yritysperinnässä erityisiä kustannuksia verrattuna kuluttajaperintään.

Päätöksessään ESAVI/810/05.11.11/2017 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintäyhtiön vaatimia 80,11 euron perintäkuluja oli pidettävä kohtuullisina 153,26 euron suuruisen saatavan perinnässä. Perintäkulujen lisäksi velalliselta oli vaadittu 10 euron muistutuskulut. Perintäyhtiö oli lähettänyt asiassa yhden maksuvaatimuksen ja perusteli perintäkuluvaatimusta tavanomaisilla yrityssaatavien perinnässä suoritettavilla toimenpiteillä.

Päätöksessään ESAVI/3623/05.11.11/2015 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintäyhtiön lähettämässä trattakirjeessä asiakkaan kulujen lisäksi vaaditut 103,01 euron suuruiset perintäkulut olivat kohtuulliset, kun perittävänä oli pääomaltaan 251,72 euron suuruisen saatava. Perintäyhtiö oli selvityksessään kertonut tehneensä seuraavia perintätoimenpiteitä ennen trattakirjeen lähettämistä: perintätoimeksiannon vastaanotto, asiakirjojen läpikäynti, velallisen osoitetietojen ja yritystunnuksen tarkistus sekä toimeksiannon syöttö ohjelmaan.

Päätöksessään ESAVI/8405/05.11.11/2014 Etelä-Suomen aluehallintovirasto piti 59,13 euron perintäkuluja yhdessä 9 euron huomautuskulujen kanssa kohtuullisina, kun perittävänä oli 68,32 euron suuruisen saatava. Perintäyhtiö oli lähettänyt saatavasta maksumuistutuksen, jossa oli vaadittu huomautuskuluina 9 euroa, ja tämän jälkeen maksuvaatimuksen, jossa oli vaadittu huomautuskulujen lisäksi 45,53 euroa perintäkuluja. Velallinen oli maksanut maksumuistutuksen määrän sen jälkeen, kun perintäyhtiö oli ehtinyt lähettää maksuvaatimuksen, minkä vuoksi perintäyhtiö oli lähettänyt toisen maksuvaatimuksen, jossa oli vaadittu huomautuskulujen lisäksi 59,13 euroa perintäkuluja.

Päätöksessään ESAVI/4303/05.11.11/2013 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintäyhtiön pääomaltaan 216 euron suuruisen saatavan perimiseksi toimittamista kahdeksasta maksuvaatimuksesta yhteensä vaadittuja 274,60 euron suuruisia perintäkuluja oli saatavan suuruus ja tehdyt perintätoimet huomioon ottaen pidettävä kohtuullisina. Maksuvaatimusten lisäksi perintäyhtiö oli pyytänyt kahdella kirjeellä velallista toimittamaan saatavan maksutiedot. Perintäyhtiön selvityksen perusteella aluehallintovirasto katsoi, että perintätoimet olivat olleet aiheellisia.

2.1.4 Perintäalan itsesääntely

Suomen Perimistöimistojen Liitto ry on laatinut 1.2.2019 julkaistut yritysperinnän käytäntesäännöt ja toimintasuositukset perintäalan yrityksille. Käytäntesäännöt koskevat Suomessa tapahtuvaa toimeksiantoperintää ja perintätarkoituksessa ostettujen saatavien perintää. Yritysperinnän käytäntesäännöissä kuvataan yritysperinnässä tarpeellisen työn sisältöä eri perintälanteissa.

Yritysperinnän käytäntesääntöjen mukaan yritysperinnässä vapaaehtoisen perinnän toimenpiteet voivat erota kuluttajaperinnässä käytettävistä keinoista, mikä voi johtaa siihen, että myös perintäkulut muodostuvat eri tavalla. Yritysperinnässä voidaan esimerkiksi tehdä ennen velalliselle näkyviä perintätoimia velallisen maksukäyttäytymistä koskeva selvitys, jonka perusteella valitaan toimeksiantoon parhaiten soveltuvat keinot (Yritysperinnän käytäntesäännöt, s. 3). Samoin perintätoimisto joutuu yritysperinnässä perintätoimeksiannon hoitamiseksi tarkistamaan, onko velallinen konkurssissa tai yrityssaneerauksessa ja siten perintäkiellon piirissä. Myös mahdollisten takaajien, pantinantajien ja vakuuksien käsittely ja huomioiminen voi aiheuttaa lisäkuluja yritysperinnässä. Edelleen ennen maksuvaatimuksen lähettämistä yritysperinnässä on

kuluttajaperinnästä poiketen tarpeen tarkastaa, poikkeako perintätehtävän korkokanta korkolaissa säädetystä. (s. 14 ja 15)

Yrityksperinnässä maksuvaatimusten ja maksumuistutusten lähettäminen voi tapahtua nopeamassa tahdissa kuin kuluttajasaatavan perinnässä, ja maksua voidaan vaatia heti (s. 4). Samoin lähetettävien maksuvaatimusten määrä on yrityksperinnässä tapauskohtainen, ottaen huomioon kuitenkin tarpeettomien kulujen aiheuttamiskiellon. Myös velkasuhteessa esimerkiksi osasuorituksen tai lisäsaatavan vuoksi tapahtuneet muutokset voivat vaikuttaa lähetettävien maksuvaatimusten määrään. Määrään vaikuttaa lisäksi se, että velkojalla on lähtökohtainen näyttötaakka sen suhteen, onko velan vanhentuminen katkaistu maksuvaatimuksella. Oikeuskäytännössä on katsottu, että vähintään kahden maksuvaatimuksen lähettämisen jälkeen velallisella on näyttötaakka siitä, että jokin seikka on uskottavasti voinut estää lähetyksen saapumisen hänen saatavilleen. (s. 8)

Myöskään maksusuunnitelmien määrää ei ole yrityksperinnässä rajoitettu, ja kulut määräytyvät tapauskohtaisesti tarvittavan työmäärän mukaan. Kuluihin voivat vaikuttaa muun muassa mahdolliset toimeksiantajan kanssa käytävät neuvottelut maksusuunnitelmasta. Yrityksperinnässä maksusuunnitelmien valvonta voi edellyttää myös enemmän seurantaa siitä syystä, että maksut voivat tapahtua useammin kuin kerran kuukaudessa ja saatavat olla niin suuria, että niillä on velkojalle suuri taloudellinen merkitys. Samoin myös maksusuunnitelman purkautumisesta voi aiheutua velalliselle lisäkuluja. (s. 8 ja 9)

Käytettäessä trattaa perintäkeinona perintätoimiston on varmistuttava, että tratan käytön edellytykset täyttyvät. Tämä tarkoittaa muun muassa sen tarkistamista, onko kyseessä muu kuin kuluttajasaatava ja onko saatava eräänynyt, selvä ja riidaton. Lisäksi perintätoimiston on varmistuttava velallisen y-tunnuksen ja osoitetietojen oikeellisuudesta. Tratan käyttämiseen perinnässä liittyy myös erityinen huolellisuusvelvollisuus, sillä velkoja tai toimeksisaaja on perintälain 15 §:n mukaan vastuussa velalliselle virheellisestä häiriömerkinnästä aiheutuneesta vahingosta. (s. 10)

Perintälain 10 e §:n mukainen vakiokorvaussäännös koskee kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 1 §:ssä tarkoitettuja maksuja. Tällaisen maksun viivästyessä siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon, velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista. Jos maksu on sovittu suoritettavaksi useassa erässä ja useamman maksuerän suorittaminen viivästyy, velkojalla on oikeus vakiokorvaukseen kunkin viivästyneen maksuerän osalta erikseen. Jos velkojalle on aiheutunut perintälain 10 §:n nojalla korvattavia perintäkuluja, hänellä on oikeus saada niistä korvaus vain siltä osin, kuin ne ylittävät vakiokorvauksen määrän. (s. 12 ja 13)

2.2 Arviointi

Muiden kuin kuluttajasaatavien perinnästä ei säädetä yhtä yksityiskohtaisesti kuin kuluttajasaatavien perinnästä. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei aseteta euromääräisiä ylärajoja muiden kuin kuluttajasaatavien vapaaehtoisen perinnän toimenpide- tai saatavakohtaisille perintäkuiluille, minkä johdosta perintäkulujen määrissä voi olla edellä jaksossa 2.1.2 kuvatulla tavalla huomattavia eroja. Muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä on tavallisesti myös mahdollista käyttää julkisuus- ja konkurssiuhkaisia perintäkeinoja, joskaan esityksen kirjoittamishetkellä konkurssiuhkaisen maksukehotuksen käyttäminen perintäkeinona ei ole konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain mukaan sallittua. Trattaperinnän yhteydessä vaaditusta erityisestä huolellisuudesta johtuen tratan käyttäminen saattaa edellyttää saatavaa pe-

rivältä suurempaa työmäärää kuin muut perintätoimenpiteet. Näistä perintätoimenpiteistä syntyvät perintäkulut ovat pääsääntöisesti muista perintätoimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia korkeampia.

Koronavirustilanteesta johtuva yritysten väliaikainen kyvyttömyys maksaa velkojaan niiden erääntyessä voi suurten perintäkulujen takia johtaa entistä suurempiin maksuvaikeuksiin. Eri-tyisesti pk-yritykset voivat olla alttiimpia ajautumaan maksuvaikeuksiin korkeiden perintäkulujen johdosta, sillä näiden taloudelliset resurssit ovat yleensä pienempiä ja näin ollen kulujen määrän vaikutus näiden taloudelliseen tilanteeseen suurempi. Nykysääntelyn perusteella ei pysyttyä kaikissa tapauksissa turvaamaan perintäkulujen kohtuullista tasoa yrityssaatavien ja muiden sellaisten saatavien perinnässä, joihin ei sovelleta kuluttajasaatavia koskevia säännöksiä.

Koronavirustilanteesta johtuvien maksuvaikeuksien vuoksi perusteltua on väliaikaisesti säätää tarkemmin perintäkuluista myös näiden saatavien osalta, kuitenkin edellä jaksossa 2.1.1.4 kuvattu EU-sääntely huomioon ottaen. Tarve ja tarkoituksenmukaiset keinot säätää Sanna Marinin hallitusohjelmaan sisältyvän kirjauksen (s. 82) mukaisesti muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen euromääräisistä enimmäismääristä pysyvällä lainsäädännöllä arvioidaan erikseen myöhemmin.

3 Tavoitteet

Koronavirustilanteeseen kytkeytyvien yritysten maksuvalmiusvaikeuksien seurauksena on todennäköistä, että joukko yrityksiä tulee viivästyään laskujen ja velkojen maksussa jaksossa 1.1 kuvatun mukaisesti. Laskujen ja velkojen vapaaehtoinen perintä voi tästä syystä pitkittyä ja perinnästä aiheutuvat kulut osaltaan vaikeuttaa yritysten taloudellista tilannetta poikkeusolojen päättymisestä huolimatta. Esityksen tarkoituksena on yritysten aseman helpottamiseksi ja muutoin elinkelpoisten yritysten maksuvaikeuksien pahenemisen välttämiseksi varmistaa se, että myös muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulut ovat nykyistä alempia varsinkin, kun tulevaisuudennäkymiä voidaan koronavirustilanteen vuoksi edelleen pitää epävarmoina. Tavoitteena on myös rajoittaa tratan käyttöä yrityssaatavien perinnässä maksuhäiriömerkinnöistä yritysten toiminnalle aiheutuvien haittojen vuoksi. Tavoitteena on tältä osin suojata erityisesti taloudellisesti haavoittuvimmassa asemassa olevia yrityksiä. Tällaisia voivat olla eritoten yritykset, joiden velvoitteista luonnolliset henkilöt ovat lain mukaan henkilökohtaisessa vastuussa, sekä liikevaihdoiltaan pienet yritykset.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan tilapäisiä tiukennuksia perintälakiin siltä osin kun kyse on muiden kuin kuluttajasaatavien perinnästä. Väliaikaiseksi tarkoitettussa laissa säädettäisiin perintäkulujen euromääräisistä enimmäismääristä, perintätoimien aikarajoista ja kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismääristä, velallisen kokonaiskuluvastuusta sekä tiettyjen velallisten osalta myös trattaperinnän kiellosta tai rajoituksesta. Ehdotettava sääntely on samansuuntaista kuin jo nykyisin perintälakiin sisältyvä kuluttajasaatavien perintää koskeva sääntely, mutta siinä on huomioitu erityisesti sellaisten saatavien perinnän erityispiirteet, joissa velallisena on yritys.

Väliaikainen nykyistä yksityiskohtaisempi ja tiukempi perintäkulusääntely myös muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä on perusteltua, sillä koronavirustilanteesta johtuen yrityksille on

aiheutunut maksuvaikeuksia, ja on myös oletettavaa, että vaikeudet edelleen poikkeustilan lakkaamisesta huolimatta jatkuvat. Vaikka tavoitteena on erityisesti puuttua sellaisten saatavien perintään, joissa velallisena on yritys ja edistää osaltaan niiden selviytymistä vaikeasta tilanteesta, ehdotettujen säännösten soveltamisalaa ei olisi tarkoituksenmukaista rajata sen perusteella, harjoittaako velallinen elinkeinotoimintaa tai liittyykö perittävä saatava tämän harjoittamaan elinkeinotoimintaan. Tällaisen rajauksen myötä sääntelyn ulkopuolelle jäisivät sellaiset velalliset, joita ei pidetä elinkeinonharjoittajina, vaikka nämä olisivat suojan tarpeessa elinkeinonharjoittajia vastaavalla tavalla. Ottaen huomioon myös sen, että perintäkulut ehdotetaan asetettavan kohtuulliselle tasolle niin velallisten kuin velkojien kannalta, on perusteltua, että ehdotettujen säännösten soveltamisalaa kuuluisivat paitsi saatavat, jossa velallisena on yritys, myös muut sellaiset saatavat, jotka eivät ole kuluttajasaatavia.

Esityksessä on otettu huomioon myös perinnän tehokkuuden turvaaminen eritoten sen johdosta, että velkojan asemassa on myös pk-yrityksiä, joille suorituksen saaminen velasta joutuisasti voi olla erityisen tärkeää. Kun käytettävissä on tehokkaat perintäkeinot ja perintätoimista saadaan vaatia kohtuulliset kulut, on saatavien perinnällä edellytykset onnistua.

Toimenpidekohtaiset perintäkulujen enimmäismääriin liittyvät ehdotukset

Esityksen mukaan muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä velalliselta voisi vaatia perintätoimista enintään laissa säädetyn määrän. Kuten kuluttajasaatavissa, toimenpidekohtaiset euromääräiset enimmäismäärät koskisivat maksumuistutuksista, maksuvaatimuksista, maksusuunnitelmista ja maksuajan pidennyksistä perittäviä kuluja. Muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä perintäkeinona voidaan käyttää myös trattaa ja konkurssiuhkaista maksukehotusta. Sääntelyn tehokkuuden varmistamiseksi myös näistä perintätoimista vaadittaville perintäkuluille ehdotetaan asetettavaksi enimmäismäärät.

Ehdotettu kulutaso merkitsisi huojennusta perintäkulujen enimmäismääriin ottaen huomioon valvontaviranomaisena toimivan Etelä-Suomen aluehallintoviraston ratkaisukäytäntö kohtuullisten perintäkulujen määrästä sekä oikeusministeriön velkomustuomioita koskeva selvitys. Edellä mainituista seikoista on esitetty selvitystä edellä jaksossa 2.1.2 ja 2.1.3. Ehdotettua kulutasoa asetettaessa on otettu huomioon myös velkojien ja perimistöimien suorittavien näkökulma: ehdotetut enimmäismäärät ovat merkittävästi korkeammat kuin kuluttajasaatavien perinnässä.

Vaikka edellä todetun mukaisesti tavoitteena on esityksellä erityisesti puuttua sellaisten saatavien perintään, joissa velallisena on yritys ja edistää osaltaan niiden selviytymistä vaikeasta tilanteesta, sääntelyn loogisuus ja tasapuolisuus edellyttävät, että ehdotettu kulusääntely koskee yrityssaatavien lisäksi myös muita sellaisia saatavia, joissa velallinen on muu kuin kuluttaja, kuten asunto-osakeyhtiö, yhdistys tai säätiö.

On syytä myös huomata, että ehdotetuilla perintäkulujen enimmäismääriä koskevilla säännöksillä ei vaikuteta velkojan perintälain 10 e §:n mukaiseen oikeuteen saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista, jos kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 1 §:ssä tarkoitettu maksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon. Mainittu pykälä perustuu maksuviivästysdirektiiviin, josta ei voida kansallisessa lainsäädännössä poiketa velkojan vahingoksi, eikä sitä näin ollen ehdoteta esityksessä muutettavaksi. Jos velkoja perii vakiokorvauksen velalliselta, velkojalla on oikeus saada korvausta muista velkojalle aiheutuvista kohtuullisista perintäkuluista vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vakiokorvauksen määrän.

Ehdotetut enimmäismäärät eivät olisi ehdottomia, vaan niistä voitaisiin poiketa laissa säädettyillä perusteilla. Tällöin velalliselta voitaisiin vaatia todelliset perintäkulut. Suoraan ulosottokehoituksen saatavan perinnässä enimmäismääriä ei kuitenkaan saisi ylittää. Suoraan ulosottokehoituksen saatavien rajaamista poikkeamismahdollisuuden ulkopuolelle pidetään perusteltuna, sillä tällaisten saatavien perintää voidaan jatkaa oikeudellisessa perinnässä ilman täytäntöönpanoperustetta.

Perintätoimien aikarajoihin liittyvät ehdotukset

Esityksen mukaan lakiin otettaisiin säännökset aikarajoista perintätoimenpiteiden välillä muiden saatavien kuin kuluttajasaatavien perinnässä. Ehdotettu 7 päivän aikaraja koskisi uutta kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimitettavaa maksuistutusta ja maksuvaatimusta. Säännösten tavoitteena on varmistaa, että velallisella on perintätoimenpiteiden välillä riittävästi aikaa huomautusten tai maksusuorituksen tekemiseen ennen mahdollisia seuraavia perintätoimenpiteitä. Tavoitteena on myös estää se, että perintäkulut muodostuvat epäasianmukaisen suuriksi sen vuoksi, että perintätoimenpiteitä suoritetaan kohtuuttoman lyhyin aikavälein. Sääntely poikkeaa valitun aikarajan osalta kuluttajasaatavien aikarajoja koskevasta sääntelystä. Sääntelyratkaisua tehtäessä on otettu huomioon, että liikesuhteissa perinnän nopeus ja tehokkuus voi olla velkojalle ensiarvoisen tärkeää, minkä vuoksi kuluttajasaatavissa säädetyn 14 päivän aikarajan sijasta 7 päivän aikarajaa pidetään perusteltuna.

Lisäksi ehdotetaan, että maksuajan pidennyksestä saisi vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä. Tältä osin tavoitteena on estää se, että velallisen kuluvastuuta tarpeettomasti kasvatetaan perimällä toistuvasti kuluja hyvin lyhyistä maksuajan pidennyksistä, joista velalliselle on tosiasiallisesti vain vähäinen hyöty.

Kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismääriin liittyvät ehdotukset

Esityksen mukaan muuta saatavaa kuin kuluttajasaatavaa perittäessä kulukorvaukseen oikeuttavien maksuvaatimusten, trattojen, konkurssiuhkaisten maksukehotusten ja maksusuunnitelmien enimmäismäärää rajoitettaisiin. Jotta varmistetaan osaltaan perintäkuluja koskevan sääntelyn tehokkuus, esityksessä ehdotetaan, että velalliselta saisi pääsääntöisesti vaatia perintäkuluja enintään kahdesta maksuvaatimuksesta, yhdestä tratasta ja yhdestä konkurssiuhkaisesta maksukehotuksesta. Velalliselta saisi kuitenkin vaatia perintäkuluja vain yhdestä maksuvaatimuksesta, jos velan perintää jatketaan tratalla. Samoin pääsääntönä olisi, että velalliselta saa vaatia kuluja enintään yhdestä maksusuunnitelmasta. Tietyn suuruisten saatavien osalta kuluja saisi esityksen mukaan kuitenkin vaatia kahdesta maksusuunnitelmasta.

Velallisen kokonaiskuluvastuuseen liittyvät ehdotukset

Velallisen kokonaiskuluvastuu muuta saatavaa kuin kuluttajasaatavaa perittäessä saisi esityksen mukaan olla enintään laissa säädetty määrä. Kokonaiskuluvastuun lähtökohdaksi on perusteltua ottaa kohtuullisten kulujen määrä niistä perintätoimenpiteistä, joiden perintälain vuoden 2013 uudistuksessa katsottiin kuluttajasaatavien osalta sisältyvän asianmukaiseen perintäprosessiin. Muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä voidaan käyttää myös trattaa ja konkurssiuhkaista maksukehotusta, mikä on kuitenkin syytä ottaa huomioon korottavana tekijänä kokonaiskuluvastuusta säädettyinä.

Enimmäismäärät vastaisivat kahdesta maksuistutuksesta, yhdestä maksusuunnitelmasta ja kahdesta maksuvaatimuksesta tai, jos perinnässä käytetään trattaa, kahden maksuvaatimuksen sijaan yhdestä maksuvaatimuksesta ja yhdestä tratasta perittävien enimmäiskulujen yhteismää-

rää korotettuna 15 %:lla ja pyöristettynä lähimpään kymmeneen euroon. Jos kyse on pääomaltaan yli 500 euron saatavasta, enimmäismääriin sisältyisi muiden perintätoimenpiteiden lisäksi myös yhdestä konkurssiuhkaisesta maksukehotuksesta perittävä enimmäiskulu. Ehdotettu 15 %:n joustovara on tarkoitettu kattamaan kohtuulliset kustannukset mahdollisista muista tarpeellisista perintätoimista. Käytännössä voi esiintyä vaihtelua sen suhteen, minkä perintätoimien kustannuksista perintäkulujen kokonaismäärä kussakin tapauksessa muodostuu.

Poikkeustapauksissa velalliselta saataviin vaatia ehdotettuja enimmäismääriä suurempia perintäkuluja. Poikkeamismahdollisuus ei koskisi suoraan ulosottokelpoisia saatavia, sillä tällaisten saatavien perintää voidaan jatkaa oikeudellisessa perinnässä ilman täytäntöönpanoperustetta, eikä vapaaehtoisen perinnän kulujen kerryttäminen yli ehdotettujen enimmäismäärien ole sen johdosta velallisen näkökulmasta asianmukaista. Enimmäiskulusääntelyllä ei rajoitettaisi velkojan oikeutta vakiokorvaukseen.

Trattaperinnän rajoittaminen

Esityksessä ehdotetaan myös, että trattaperintä kielletään tiettyjen velallisten osalta myös silloin, kun kyse on muusta kuin kuluttajasaatavasta. Tratan käyttäminen tällaisten saatavien perimiseksi olisi esityksen mukaan ensinnäkin kiellettyä, jos velallinen on yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö. Näissä yritysmuodoissa yksityishenkilö on henkilökohtaisessa vastuussa yrityksen veloista. Korkeat perintäkulut heikentävät yrityksen taloudellisen aseman lisäksi myös yksityishenkilön taloudellista asemaa. Tällaisten yritysten maksuhäiriömerkinnät voivat aiheuttaa merkittävää haittaa sekä yritykselle että yrityksestä vastuussa olevalle yksityishenkilölle. Tämän johdosta pidetään perusteltuna kieltää väliaikaisesti tratan käyttö tällaisten yritysten saatavien perinnässä. Lisäksi ehdotettu trattakielto koskisi yksityishenkilöiden saatavia silloin, kun kyse ei ole kuluttajasaatavasta esimerkiksi sen johdosta, että saatava on syntynyt jo lakaneessa elinkeinotoiminnassa.

Esitysluonnoksesta kommenttikierroksella saatujen huomioiden johdosta ehdotetaan rajoituksia tratan käyttöön myös silloin, kun velallisena on liikevaihdoltaan pieni osakeyhtiö. Pienissä osakeyhtiöissä toiminta perustuu usein yhden tai kahden henkilön työpanokseen ja omistukseen ja omistajat ovat usein antamiensa takausten taikka muiden sitoumusten johdosta myös henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön veloista. Suojan tarpeen osalta tällaiset osakeyhtiöt rinnastuvat henkilöyhtiöihin ja toiminimiyrittäjiin. Liikevaihtorajaksi ehdotetaan asetettavaksi 100 000 euroa, jolloin ehdotetun trattarajoituksen piiriin tulisi Verohallinnon vuoden 2018 tietojen perusteella arvioiden noin 167 529 osakeyhtiötä, kun osakeyhtiöitä oli yhteensä 259 924. Laskennassa on mukana myös ne yhtiöt, joilla ei ollut kyseisessä tilikaudella lainkaan toimintaa. Tällaisia oli mainittuna vuonna 105 922 kappaletta.

Koska tratta on tärkeä painostuskeino vapaaehtoisessa perinnässä, perusteltuna ei sitä vastoin pidetä, että tratan käyttö kielletäisiin tai sen käyttöä rajoitettaisiin liikevaihdoltaan isompien osakeyhtiöiden osalta edes tilapäisesti. Muita yhteisöjä kohtaan tratan käyttö perinnässä on Suomen Asiakastieto Oy:stä saatujen tietojen mukaan harvinaista eikä niiden osalta sen johdosta ole tarvetta esittää tratan käytön kieltoa tai rajoittamista.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Vaikutukset valtiontalouteen

Esityksellä ei ole vaikutuksia valtiontalouteen. Esitetyt muutokset tehdään valtiontalouden kehyspäättösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

Vaikutukset velallisiin

Ehdotetut perintäkuluja ja tranan käyttöä koskevat säännökset ovat voimassa väliaikaisesti, joten niillä on rajatumpi vaikutus kuin pysyvillä säännöksillä olisi niiden velallisten asemaan, joiden saavat kuuluvat säännösten soveltamisalaan.

Ehdotetut perintäkuluja koskevat säännökset turvaavat nykyistä tehokkaammin sen, että perintäkuluja ei voi kerryttää itsetarkoituksellisesti ja että niiden määrä ei muodostu kohtuuttoman suureksi suhteessa saatavan pääomaan. Ehdotetut säännökset koskevat edellä 4.1 jaksossa selvitetyin mukaisesti niin sellaisia saatavia, jossa velallisena on yritys, kuin muitakin saatavia, jotka eivät ole kuluttajasaatavia. Vaikka ehdotettujen säännösten soveltamisalaan kuuluvat siten myös saatavat, joissa velallisena on esimerkiksi asunto-osakeyhtiö, yhdistys taikka säätiö, joka ei harjoita elinkeinotoimintaa, oletetaan merkittävimpien myönteisten vaikutusten kohdistuvan yrityksiin. Korkeimpien perintäkulujen leikkaantuminen edesauttaa yritysten säilymistä elinkelpoisina koronavirusepidemian vaikutuksista huolimatta, millä voi olla myönteisiä vaikutuksia myös työllisyyteen. Ehdotetuilla säännöksillä on myönteinen vaikutus myös niihin yksityishenkilöihin, joilta perittävänä oleva saatava on syntynyt jo lakaneessa elinkeinotoiminnassa eikä saatavan perintää koske siten kuluttajasaatavia koskevat säännökset.

Riskinä on, että ehdotetut enimmäismäärät saattavat muodostua käytännössä vakiomääräksi. Etuna on tällöinkin velallisten näkökulmasta se, että kaikkein korkeimpien perintäkulujen vaatiminen ei ole enää sallittua.

Patentti- ja rekisterihallituksen tilaston mukaan kaupparekisteriin oli 1.7.2020 merkitty yhteensä 616 124 yritystä. Näistä 261 257 oli osakeyhtiöitä, 222 053 yksityisiä elinkeinonharjoittajia, 25 788 kommandiittiyhtiöitä, 9 056 avoimia yhtiöitä ja 3 685 osuuskuntia. Edellä todetun mukaisesti ehdotettuja perintäkuluja koskevien säännösten soveltamisalaan kuuluisivat myös esimerkiksi asunto-osakeyhtiöt, yhdistykset ja säätiöt. Asunto-osakeyhtiöitä oli Patentti- ja rekisterihallituksen tilaston mukaan 89 413 kappaletta, yhdistyksiä 561 kappaletta ja säätiöitä 46 kappaletta. Yhdistysten ja säätiöiden osalta on otettava huomioon, että rekisteröitymisvelvollisuus kaupparekisteriin ei koske kaikkia yhdistyksiä ja säätiöitä.

Suomen Perimistöimistöjen liitto ry:n tekemän selvityksen mukaan sen jäsenyrityksille tuli perintätoimeksiantoja vuonna 2019 noin 10,2 miljoonaa kappaletta ja näistä noin 20 % eli noin 2 miljoonaa oli yrityssaatavia. Suomen Perimistöimistöjen liitto ry:n mukaan edellä mainituissa yrityssaatavissa velallisina ovat olleet osakeyhtiöiden, yksityisten elinkeinonharjoittajien, avointen yhtiöiden, kommandiittiyhtiöiden ja osuuskuntien lisäksi esimerkiksi asunto-osakeyhtiöitä ja yhdistyksiä, mutta luvuista voi puuttua esimerkiksi yksityishenkilövelallisia, jotka ovat perinnän kohteena muussa kuin kuluttajan asemassa. Ehdotetun kulusääntelyn piiriin tulevien saatavien kokonaismäärästä ei ole ollut saatavissa tietoa.

Vaikka muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismääriä ehdotetaankin rajoitettavaksi, perintäkulut olisivat uudistuksen jälkeenkin sellaisella tasolla, etteivät ne kannusta maksulaiminlyöntien jatkamiseen. Ehdotuksilla ei siten arvioida olevan kielteistä vaikutusta velallisten maksumoraaliin.

Ottaen huomioon ehdotettujen enimmäiskulumäärien taso ja se, että sääntely on voimassa vain väliaikaisesti, arvioidaan vastaavasti, etteivät velkojat muuttaisi menettelytapojaan siten, että ne ryhtyisivät nykyistä merkittävästi useammin vaatimaan laissa säädettyä vakiokorvausta ja että ehdotetulla sääntelyllä olisi sitä kautta kielteisiä vaikutuksia velallisten asemaan.

Ehdotetuilla trattaperinnän rajoituksilla voidaan arvioida olevan myönteinen vaikutus niiden piiriin tulevien yritysten ja henkilöiden selviytymiseen taloudellisesti haastavasta ja poikkeuksellisesta tilanteesta. Trattaprotestien määrä on Suomen Asiakastieto Oy:stä saadun tiedon mukaan kasvanut vuoteen 2019 verrattuna. Lukumääräisesti trattoja on protestoitu kuluvana vuonna viikkoon 34 mennessä 54 000 kappaletta, kun niitä vuonna 2019 viikkoon 34 mennessä oli protestoitu 47 500 kappaletta. Tiedossa ei ole, kuinka suuri osuus näistä koskee ehdotettujen säännösten piiriin tulevia yrityksiä ja henkilöitä.

Vaikutukset velkojiin, perintäalan yrityksiin ja luottotietorekistereiden ylläpitäjiin

Esityksellä ei ole suoria vaikutuksia velkojien ja toimeksisaajina toimivien perintäyhtiöiden välisiin sopimuksiin, sillä sääntely ei estä toimeksisaajaa vaatimasta velkojalta perintäkuluina toimijoiden välillä sovittua rahamäärää. Jos velkojan ja toimeksisaajana toimivan perintäyhtiön välillä on sovittu ehdotettuja enimmäismääriä korkeammista taksoista tai muutoin ehdotetun lain säännöksistä poikkeavista perintätoimista, jää osapuolten välisten neuvottelujen varaan, muutetaanko sopimusta ehdotettujen perintäkuluja koskevien säännösten mukaiseksi vai pidetäänkö sopimus ennallaan. Ensiksi mainitussa tapauksessa ehdotetulla sääntelyllä on epäedullisia vaikutuksia perintäyhtiöille, kun taas jälkimmäisessä tapauksessa vaikutukset kohdistuvat velkojaan, jonka vastuulle lain enimmäismäärät ylittävät perintäkulut jäisivät.

Oikeusministeriössä on selvitetty summaarisena riita-asiana vireille tulleita velkomusasioita koskevista ratkaisuksista saatavan tiedon perusteella perintäkulujen määrää muiden kuin kuluttajasaatavien vapaaehtoisessa perinnässä. Selvityksen mukaan perintätoimien ylimmän neljänneksen ensimmäiset kulut olivat pääomasta riippumatta maksuistutuksen osalta 20 euroa, maksuvaatimuksen osalta 110 euroa, tratan osalta 250 euroa, maksusuunnitelman osalta 50 euroa ja kokonaisperintäkulujen osalta 309 euroa. Selvityksen mukaan yksittäisen maksuvaatimuksen korkein kulu oli yli 580 euroa. Korkeimmat perintäkulujen kokonaiskulut olivat yli 1 000 euroa. Kun ehdotetun sääntelyn mukaan maksuistutuksesta saa vaatia enintään 10 euroa, maksuvaatimuksesta 50 tai 80 euroa saatavan pääomasta riippuen, tratasta 100 euroa, maksusuunnitelmasta 30 tai 60 euroa saatavan pääomasta riippuen ja kokonaisperintäkuluina 230 euroa tai 410 euroa saatavan pääomasta riippuen, selvää on, että nyt ehdotetulla sääntelyllä tulee olemaan vaikutusta niihin perintäyhtiöihin ja velkojiin, joiden saatavien perinnässä velallisilta on vaadittu ehdotetun lain ylittäviä perintäkuluja. Viime kädessä perintäkulusäännösten vaikutusten kohdentuminen riippuu perintäyhtiöiden ja velkojien liiketoiminnallisista ratkaisuista.

Lisäksi perintäkulusääntelyn vaikutuksia arvioitaessa on huomattava, että perintälaki ei muiden kuin kuluttajasaatavien osalta aseta estettä sille, että velalliselta saadut varat kohdennetaan ensin perintäkulujen suoritukseksi ja vasta tämän jälkeen velan ja sen koron suoritukseksi. Jos velallinen kykenee maksamaan vain osan veloistaan, kohtuulliset perintäkulut edesauttavat siten sitä, että velkoja voi saada suuremman suorituksen saatavalleen kuin silloin, jos perintäkulut olisivat korkeammat.

Finanssiala ry:n ja Elinkeinoelämän keskusliitto ry:n arvioiden mukaan perintäkulujen aleneminen voi aikaansaada maksujen viivästymistä, kun maksujen maksamatta jättämisen seuraukset ovat lievemmat. Jos viivästysten määrä kasvavaksi merkittävästi, voisivat näiden tahojen mukaan pankeilta niitä sitovassa vakavaraisuussääntelyssä edellytettävät pääomavaateet kasvaa, kun odotettavissa olevien luottotappioiden määrät nousevat. Edellä todetun mukaisesti ehdotetulla perintäkulusääntelyllä ei odoteta olevan vaikutusta velallisten maksumoraaliin eikä siten merkittävää vaikutusta maksujen viivästymiseen.

Nyt ehdotetut muutokset, erityisesti säännökset perintäkulujen enimmäismääristä ja perintätoimien aikarajoista, edellyttävät muutoksia velkojien ja perintäyhtiöiden tietojärjestelmiin paitsi

HE 191/2020 vp

sääntelyn voimaan tullessa myös sääntelyn voimassaolon päätyttyä. Myös sopimuksia ja vakio-sopimuslomakkeita voidaan joutua uusimaan. Näistä toimenpiteistä aiheutuu velkojille ja perintäyhtiöille kertaluonteisia kustannuksia. Muutokset tulevat oletettavasti edellyttämään myös koulutuksen järjestämistä henkilöstölle. Suomen Perimistöimistojen Liitto ry arvioi, että väliaikaisesta laista aiheutuu yksittäiselle perintätoimistolle noin 100 000–200 000 euron kustannukset. Summassa on saadun tiedon mukaan huomioitu väliaikaisen lakihankkeen aiheuttamat IT-muutokset, järjestelmien testaus, koulutustarve sekä manuaalisen työn lisäys. Ehdotetut muutokset voivat aiheuttaa kustannuksia myös velkojien ja perintäyhtiöiden järjestelmiin tehtävien integraatiomuutosten vuoksi.

Lisäksi lisätyötä ja –kustannuksia saattaa yksittäisille yrityksille aiheutua myös laissa asetetusta velvollisuudesta ilmoittaa toiselle sopimusosapuolelle sopimusehtojen muutoksista. Tällaisesta velvollisuudesta säädetään sähkömarkkinalain (588/2013) 93 §:n 4 momentissa ja maakaasumarkkinalain (587/2017) 78 §:n 5 momentissa. Mahdollisesta ilmoitusvelvollisuudesta aiheutuvien kustannusten arvioidaan kuitenkin olevan vähäisiä, koska mainittuja lainkohtia koskevien perustelujen mukaan (HE 20/2013 vp, s. 126 ja HE 50/2017 vp, s. 118) sopimusehtojen muutoksista voidaan ilmoittaa esimerkiksi laskun yhteydessä.

Tratan käytön rajoittamisella tulee olemaan vaikutuksia niihin perintäyhtiöihin ja velkojiin, jotka perivät saatavia sääntelyn piiriin tulevilta yrityksiltä ja henkilöiltä. Ehdotettu sääntely poistaa tilapäisesti perintäkeinovalikoimasta tratan silloin, kun velallinen on yksityishenkilö, jonka saatava ei ole kuluttajasaatava, taikka velallisena on toiminimiyrittäjä tai henkilöyhtiö. Liikevaihdoltaan pienien osakeyhtiöiden osalta tratan merkitys painostuskeinona vähenisi, koska sitä ei saisi julkaista tai ilmoittaa luottotietorekisteriin merkittäväksi. Tratan käytän rajaaminen esitetyllä tavalla voi myös vaikeuttaa luottoriskin arviointia luottotietorekisteriin muutoin talletettävien tietojen puuttuessa.

Ehdotettu trattaperintää koskeva rajoitus saattaa aiheuttaa muutostarpeita luottotietorekistereiden ylläpitäjille sen varmistamiseksi, ettei trattaa merkitä luottotietorekisteriin sellaisten yritysten ja henkilöiden osalta, joiden saatavien perimiseksi on kiellettyä käyttää trattaa taikka joiden saatavien perimiseksi käytettyä trattaa ei saa merkitä luottotietorekisteriin.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotetut muutokset lisäävät jossain määrin Etelä-Suomen aluehallintoviraston työmäärää, sillä sääntelyn noudattamisen valvonnan lisäksi sen on muun muassa annettava rekisteröidyille perintäyhtiöille ohjeistusta sääntelyn sisällöstä. Muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärän, korvattavien perintätoimien lukumäärän, aikarajojen, kokonaiskuluvastuun, ja tratan käytön rajoittamisen lisääminen lakiin selkeyttää ja helpottaa lain noudattamisen valvontaa tilapäisesti verrattuna nykytilaan, minkä voidaan arvioida toisaalta vähentävän viranomaisen työmäärää. Sääntelyn voimaantullessa aluehallintoviraston työmäärän voi kuitenkin tilapäisesti kasvaa mahdollisesti lisääntyneiden ilmoitusmäärien ja tästä aiheutuvan lisävalvontatarpeen vuoksi. Aikaisempaa täsmällisempi sääntely saattaa pidemmällä aikavälillä vähentää valvontaviranomaiselle tehtävien ilmoitusten määrää. Tämä riippuu osaltaan siitä, kuinka hyvin perintäyhtiöt omaksuvat uuden väliaikaisen sääntelyn. Kaiken kaikkiaan ehdotuksilla ei ole merkittävää vaikutusta valvontaviranomaisen toimintaan tai voimavarojen tarpeeseen, eikä siitä näin ollen arvioida aiheutuvan viranomaiselle lisäresurssien tarvetta.

Vaikutukset tuomioistuimiin ja Ulosottolaitokseen

Ehdotetut muutokset eivät edellytä muutostarpeita käräjäoikeuksien tietojärjestelmiin niitä tilanteita silmällä pitäen, joissa väliaikaisen lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvia velkomusasioita päätyy tuomioistuimeen. Sekä Santra-järjestelmää käyttäviä perintätoimistoja että internetin kautta toimivaa asiointiliittymää eli Riiveliä käyttäviä olisi kuitenkin tarpeen ohjeistaa täydentämään vaatimuskenttää tarvittavilla perintätoimilla koskevilla lisätiedoilla.

Ehdotettavien perintäkulujen ja kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärien taso sekä perintätoimien aikarajoja koskeva sääntely huomioon ottaen ei ole oletettavaa, että velkojat siirtäisivät saatavia tuomioistuimeen tai ulosottoon tavanomaista aikaisemmassa vaiheessa taikka muuten muuttaisivat merkittävästi menettelytapojaan. Velkojalle on todennäköisesti olennaisempaa se, kuinka tuloksellista perintä on, kuin se, minkä suuruisen korvauksen perintäkuluista se on oikeutettu velalliselta vaatimaan. Siksi ei ole oletettavaa, että velkojat perintäkuluja koskevien säännösten muuttamisen seurauksena jättäisivät suorittamatta tuloksellisia vapaaehtoisen perinnän perintätoimia.

Tratan käytön rajoittaminen voi aiheuttaa sen, että sääntelyn piiriin tulevien velallisten saatavat siirretään aikaisemmassa vaiheessa oikeudelliseen perintään. Ottaen kuitenkin huomioon sääntelyn väliaikaisuuden, on oletettavaa, ettei menettely oleellisesti lisää saatavien oikeudelliseen perintään siirtoa.

Muutoin väliaikaisen lain vaikutuksia tuomioistuinten työmäärään on vaikea tarkkaan arvioida, koska työmäärään vaikuttaa muun ohella se, miten hyvin velkojat omaksuvat uuden väliaikaisen sääntelyn. Lain arvioidaan kasvattavan tilapäisesti erityisesti kansliahenkilökunnan mutta myös lainkäyttökäytön työmäärää niissä käräjäoikeuksissa, joissa käsitellään summaarisia riita-asioita, koska tuomioistuimen tulisi viran puolesta varmistaa, että vastaajan maksettavaksi vaadittavien perintäkulujen määrä ei ylitä laissa säädettyjä rajoja, sekä tarvittaessa hylätä vaatimukset tuomiolla. Työmäärää lisää tältä osin vähäisesti se, että perintätoimet voivat kohdistua osin aikaan ennen lain voimaantuloa, aikaan lain voimassa ollessa sekä aikaan lain voimassaolon päättymisen jälkeen, jolloin tulee ottaa huomioon kulloinkin sovellettava sääntely. On oletettavaa, että erityisesti tuomareiden ja käräjänotaareiden työmäärä saattaa lisääntyä myös muun muassa kansliahenkilökunnan ohjeistamistarpeen johdosta. Uuden sääntelyn omaksumista helpottaa toisaalta se, että säännökset vastaavat rakenteeltaan pitkälti kuluttajasaatavien perintäkuluja koskevia säännöksiä, joita tuomioistuimissa on sovellettu jo pitkään. Perintäkulujen tarkistaminen tuomioistuimissa voi kuitenkin olla osin hankalampaa kuin kuluttajasaatavien kohdalla, esimerkiksi sen osalta, millä perusteilla eri enimmäisrajat voidaan ylittää todellisten toimien ja kustannusten vuoksi.

Suomen Asiakastieto Oy:ltä saatujen tietojen mukaan vuonna 2019 henkilöitä koskevia yksipuolisia velkomustuomioita annettiin yhteensä 308 449 kappaletta ja yrityksiä koskevia 12 013 kappaletta. Valtaosa ensiksi mainituista tuomioista koskee kuluttajasaatavia. Koska nyt ehdotetut muutokset ovat väliaikaisia ja koska ne koskevat muita kuin kuluttajasaatavia, voidaan kokonaisuutena arvioida, että ehdotusten toteuttaminen ei edellytä käräjäoikeuksien voimavarojen lisäämistä.

Esityksellä ei arvioida olevan vaikutuksia Ulosottolaitoksen toimintaan muun muassa sen johdosta, että esityksessä ei ehdoteta muutoksia suoraan ulosottokelpoisten perintäkulujen määrään. Esitys ei edellytä ulosottoviranomaisen voimavarojen lisäämistä.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Perintäkuluja koskeva sääntely

Lähtökohtana esitystä valmisteltaessa oli, että kuluttajasaatavia koskevia säännöksiä olisi sovellettu sellaisenaan myös sellaisiin saataviin, joissa velallisena on pk-yritys. Kyseinen vaihtoehto ei kuitenkaan osoittautunut tarkoituksenmukaiseksi sisällöllisesti eikä myöskään soveltamisalaltaan.

Merkittävin syy siihen, ettei esityksessä ehdoteta sovellettavaksi kuluttajasaatavia koskevia säännöksiä sellaisenaan, on maksuviivästysdirektiivin täytäntöön panemiseksi perintälakiin vuonna 2013 lainmuutoksella lisätty 10 e §, jonka mukaan velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista tiettyjen edellytysten täytyessä. Jos yrityssaataviin olisi sovellettu kuluttajasaatavien perintäkuluja koskevia säännöksiä sellaisenaan, riskinä olisi ollut, että velkojat olisivat nykyisistä käytännöistään poiketen laajamittaisesti ryhtyneet vaatimaan vakiokorvausta erityisesti kestovelkasuhteissa ja että tämä olisi väliaikaisen lain voimassaolon jälkeenkin jäänyt pääasialliseksi toimintamalliksi. Muun muassa tästä syystä ei pidetty perusteltuna, että perintäkulujen enimmäismäärät olisivat olleet yhtä alhaiset kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärät. Kuluttajasaatavien perintäkulujen hieman kevyempää sääntelyä puoltaa myös yritysten välisissä suhteissa tyypillisesti vallitseva laajempi sopimusvapaus ja toisaalta tarve varmistaa perinnän tehokkuus myös koronavirustilanteessa ottaen erityisesti huomioon, että pk-yritys voi olla myös velkojan asemassa suhteessa toiseen yritykseen.

Sääntelyn soveltamisalaa harkittaessa esillä oli vaihtoehto, jonka mukaan väliaikaista perintäkulusääntelyä olisi sovellettu vain yrityksiin, joiden liikevaihto alittaa perinnän alkaessa tietyn euromäärän. Liikevaihtorajaan kytketystä sääntelyvaihtoehdosta luovuttiin, koska sen todettiin olevan käytännössä hankalasti sovellettava. Ajantasaisen liikevaihtotiedon hankkiminen olisi myös aiheuttanut lisäkustannuksia perintää harjoittaville yrityksille ja sen johdosta painetta sääntää perintäkulujen enimmäismäärät ehdotettua korkeammiksi.

Valmisteluvaiheessa soveltamisalaa harkittaessa esillä oli niin ikään vaihtoehto, jonka mukaan väliaikainen perintäkuluja koskeva sääntely koskisi vain tilanteita, joissa elinkeinonharjoittaja perii toiselta elinkeinonharjoittajalta tämän elinkeinotoiminnassa syntyntä saatavaa. Tämä olisi kuitenkin merkinnyt sitä, että esimerkiksi yhdistyksiltä ja asunto-osakeyhtiöiltä perittävät saatavat, jotka niin ikään jäävät nykyisen kuluttajasaatavan määritelmän ulkopuolelle, olisivat jääneet kokonaan täsmällisemmän ja velallismyönteisemmän sääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle, mitä ei pidetty loogisena.

Tratan käytön rajoittaminen

Ehdotuksen mukaan tratan käyttökielto esitetään koskemaan vain yksityishenkilöä, yksityistä elinkeinonharjoittajaa, avointa yhtiötä ja kommandiittiyhtiötä. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, ettei trattaa saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, jos velallisena olevan osakeyhtiön viimeksi päättyneen tilikauden liikevaihto tai sitä vastaava tuotto alittaa 100 000 euroa, ja tätä koskeva selvitys toimitetaan ennen tratan julkaisemista tai ilmoittamista. Tratan julkaiseminen tai ilmoittaminen ei ole esityksen mukaan myöskään sallittua, jos velallisena oleva osakeyhtiö toimittaa tratan lähettäjälle ennen tratan julkaisemista tai ilmoittamista selvityksen, jonka mukaan sillä on käynnissä vasta ensimmäinen tilikausi.

Valmisteluvaiheessa harkittavana oli muun muassa tratan käytön kieltäminen kokonaan. Trattaa voidaan pitää tärkeänä perinnän aikaisena painostuskeinona, minkä vuoksi sen käyttöä ei ole kaikissa tilanteissa perusteltua kieltää edes väliaikaisesti. Osakeyhtiöitä koskevan tratan käytön rajoittamisen osalta valmistelun kuluessa harkittiin myös sitä, että sääntelyn piiriin tulisivat esimerkiksi sellaiset osakeyhtiöt, joiden liikevaihto on enintään 200 000 tai 400 000 euroa. Tällöin sääntelyn piiriin olisi tullut vuoden 2018 Verohallinnon yhteisöjä koskevien tilinpäätöstietojen mukaan ensiksi mainitussa tapauksessa 190 332 osakeyhtiötä ja jälkimmäisessä tapauksessa 211

324 osakeyhtiötä. Tratan käytön rajoitukset olisivat koskeneet ensimmäisessä tapauksessa 73 % ja jälkimmäisessä tapauksessa 81 % osakeyhtiöistä. Korkeampia liikevaihtorajoja ei päädytty ehdottamaan, koska perusteltua ei ole edes tilapäisesti rajoittaa tratan käyttöä näin laajalti ottaen huomioon erityisesti se, että velkojana saamisessa saattaa olla pk-yritys.

Liikevaihdoltaan pienten osakeyhtiöiden osalta harkittiin myös sitä, että niitä olisivat koskeneet samat säännökset kuin toiminimiyrittäjiä ja henkilöyhtiöitä, jolloin trattaa ei olisi saanut lähettääkään näille yhtiöille. Koska velkojan tai toimeksisaajan olisi käytännössä etukäteen vaikea saada kaikissa tapauksissa selvitys velallisena olevan osakeyhtiön liikevaihdosta, päädyttiin ehdottamaan sääntelyä, jonka mukaan tratan lähettäminen on sallittua osakeyhtiöille näiden suuruudesta riippumatta, mutta velalliselta saatavan selvityksen perusteella ei ole välttämättä sallittua julkaista trattaa tai ilmoittaa sitä luottotietorekisteriin merkittäväksi.

6 Säännöskohtaiset perustelut

3 b §. *Perintäkulujen enimmäismäärät muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä.* Pykälässä säädetään siitä, kuinka paljon muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä velalliselta saa vaatia 1 momentissa luetelluista perintätoimista. Edellä jaksossa 4.1 selvitetyn mukaisesti pykälä koskisi paitsi saatavia, joissa velallisena on yritys myös saatavia, joissa velallisena on esimerkiksi asunto-osakeyhtiö, yhdistys tai säätiö.

Pykälä vastaa rakenteeltaan pitkälti lain 10 a §:ää, jossa säädetään kuluttajasaatavien perintäkuluja koskevista enimmäismääristä. Toisin kuin 10 a §:n 1 momenttiin, ehdotetun pykälän 1 momenttiin ei sisältyisi erillisiä säännöksiä suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkuluista.

Ehdotetun pykälän mukaiset määrät ovat enimmäismääriä, ja perittävien kulujen tulee yksittäistapauksessa aina täyttää myös 10 §:n 1 momentissa perintäkuluille asetettu yleinen kohtuullisuusvaatimus. Toimenpidekohtaisista enimmäismääristä säädettyä on otettu huomioon se, että muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluja tulisi väliaikaisesti alentaa 3 jaksossa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Pykälässä säädettyihin enimmäismääriin sisältyy myös arvonlisävero-osuus silloin, kun se voidaan periä velalliselta.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan kirjallisesta tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta saa periä enintään 10 euroa. Muulla pysyvällä tavalla tarkoitetaan 3 a §:n 2 kohdan mukaan tiedonannon toimittamista vastaanottajalle henkilökohtaisesti kirjallisesti tai sähköisesti siten, että vastaanottaja voi tallentaa ja toisintaa sen muuttumattomana.

Momentin 2 kohdan mukaan perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimittamasta 5 a §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta perittävän kulun enimmäismäärä porrastetaan sen mukaan, onko saatavan pääoma enintään 500 euroa tai sitä enemmän. Porrastuksella tavoitellaan sitä, että perintäkulut olisivat pienemmät saatavan pääoman ollessa pienempi ja vastaavasti perintäkulut voisivat tarvittaessa olla suuremmat saatavan pääoman ollessa suurempi. Momentin 2 kohdan a alakohdan mukaan perintäkulujen enimmäismäärä olisi 50 euroa silloin, kun saatavan pääoma on enintään 500 euroa. Momentin 2 kohdan b alakohdan mukaan enimmäiskulu olisi 80 euroa silloin, kun saatavan pääoma on yli 500 euroa.

Momentin 3 kohdan mukaan samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta saa periä kuluja enintään puolet 2 kohdan a tai b alakohdissa säädetyistä määristä. Jos samasta saatavasta

esitetään useampi maksuvaatimus, myöhempien maksuvaatimusten kulut ovat niistä yleensä aiheutuvan pienemmän työmäärän vuoksi pienemmät kuin ensimmäisellä kerralla, koska valtaosa asiassa tehdystä työstä liittyy perintätoimeksiannon vastaanottamiseen. Siksi ehdotetaan säädettäväksi, että jos kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta, kuluja saa periä enintään puolet ensimmäisen maksuvaatimuksen kuluja koskevasta enimmäismäärästä.

Momentin 4 kohdan mukaan perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimittamasta 5 a §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta saa vaatia enintään 10 euroa, jos saatavaa perii rekisterilain 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu perintätoiminnan harjoittaja. Eräät velkojat käyttävät saataviensa perimiseen sellaista perintätoiminnan harjoittajaa, joka kuuluu velkojan kanssa samaan taloudelliseen kokonaisuuteen. Tällaiset perintätoiminnan harjoittajat on rekisterilaissa vapautettu velvollisuudesta rekisteröityä. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka perusteella velkojan kanssa samaan konserniin kuuluva perintätoiminnan harjoittaja ei saa vaatia velalliselta kuluja maksuvaatimuksesta enempää kuin velkoja itse saisi vaatia kirjallisesta maksumuistutuksesta eli 10 euroa. Säännös koskisi myös tilannetta, jossa velkoja ja perintätoiminnan harjoittaja ovat saman luonnollisen henkilön määräysvallassa.

Momentin 5 kohdan mukaan velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä saa vaatia enintään 10 euroa. Edellytyksenä on, että maksuaikaa pidennetään vähintään ehdotetun 3 c §:n 2 momentissa mainitulla ajalla. Maksuajan pidennyksellä tarkoitetaan säännöksessä sellaista velallisen pyynnöstä tapahtuvaa toimenpidettä, jolla velalliselle annetaan maksulykkäystä erääntyneen saatavan suorittamiseen. Kyse voi olla esimerkiksi siitä, että velalliselle lähetetyssä maksuvaatimuksessa on asetettu määräpäivä, johon mennessä saatava tulee suorittaa uhalla, että asia siirretään oikeudelliseen perintään, ja tuota määräpäivää sittemmin velallisen pyynnöstä siirretään myöhemmäksi. Säännös ei koske ennen saatavan erääntymistä tehtäviä sopimuksia luottoajan pidentämisestä tai eräpäivän siirrosta, sillä tällöin ei ole kyse perintälain soveltamisalaan kuuluvasta erääntyneen saatavan perinnästä. Ehdotettu 10 euron enimmäismäärä kattaa kaikki kulut, joita maksuajan pidennyksestä velkojalle aiheutuu, mukaan luettuna velalliselle mahdollisesti lähetettävä vahvistus maksuajan pidennyksestä ja laskelma siitä määrästä, joka velallisen tulee pidennetyn maksuajan jälkeen suorittaa. Maksuajan pidennyksen yhteydessä ei siis voida vaatia velalliselta erillistä korvausta uuden maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä. Selvää on, että velkoja ei voi veloittaa kuluja maksuajan pidennyksestä, joka ei perustu velallisen pyyntöön. Maksuajan pidennyksestä ei siis voi vaatia kuluja pelkästään sillä perusteella, että velallinen tosiasiallisesti suorittaa saatavan myöhemmin kuin määräpäivänä.

Momentin 6 kohdan mukaan yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännösaatavan kattavasta maksusuunnitelmasta, joka on tehty kirjallisesti tai pysyvällä tavalla, veloitettava enimmäiskulu määräytyy sen mukaan, onko saatavan pääoma enintään 500 euroa tai sitä enemmän ja onko maksusuunnitelman sovittu käsittävän enintään neljä maksuerää vai sitä enemmän. Momentin 6 kohdan a alakohdan mukaan maksusuunnitelmasta perittävien kulujen enimmäismäärä ehdotetaan säädettäväksi 30 euron suuruiseksi silloin, kun kyseessä on saatava, jonka pääoma on enintään 500 euroa tai kun maksusuunnitelma käsittää enintään neljä erää. Momentin 6 kohdan b alakohdan mukaan enimmäiskulu olisi 60 euroa silloin, kun kyseessä on saatava, jonka pääoma on enemmän kuin 500 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää. Maksusuunnitelman enimmäiskulu on tarkoitettu kattamaan myös suunnitelman tavanomaiset ja vähäiset muutokset, kuten yksittäisiä maksueriä koskevat maksuajan pidennykset tai kokonaismaksuajan pidentäminen. Selvää on, että jos maksusuunnitelmaa muutetaan olennaisesti, toimenpide voidaan rinnastaa uuden suunnitelman tekemiseen, josta voidaan 3 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä veloittaa erikseen.

Momentin 6 kohdan c alakohdan mukaan olisi mahdollista vaatia edellä 6 kohdan a tai b alakohdassa mainitun määrän lisäksi 5 euroa maksuerää kohti seitsemänneistä maksuerästä lukien, jos maksusuunnitelman on sovittu käsittävän enemmän kuin kuusi maksuerää. Vastaavaa sääntelyä ei ole kuluttajasaatavien osalta. Ehdotuksella pyritään siihen, että velallisen maksukyvyyn huomioon ottaen pidempienkin maksusuunnitelmien solmiminen olisi varteenotettava vaihtoehto sen sijaan, että perintää jatkettaisiin muilla keinoin. Selvää on, että maksusuunnitelman on kaikissa tilanteissa oltava realistinen suhteessa velallisen maksukykyyn.

Momentin 7 kohdan mukaan tratasta veloitettava enimmäiskulu on 100 euroa. Tratan käyttöön liittyy erityinen huolellisuusvelvollisuus, minkä vuoksi perintäkulojen enimmäismäärä on perusteltua säätää korkeammaksi maksuvaatimukseen verrattuna. Tratasta perittävä enimmäiskulu olisi sama riippumatta siitä, julkaistaanko tai ilmoitetaanko se merkittäväksi luottotietorekisteriin. Lähtökohtaisesti kulu kattaisi myös velallisenä olevan osakeyhtiön mahdollisesti toimittaman tilinpäätöksen tai muun selvityksen tarkastelun.

Momentin 8 kohdan mukaan konkurssiuhkaisesta maksukehotuksesta veloitettava enimmäiskulu on 100 euroa. Konkurssiuhkaisen maksukehotuksen tiedoksiantotavoista säädetään konkurssilain 2 luvun 3 §:ssä. Säädetyn enimmäiskulun lisäksi velalliselta olisi mahdollista periä mainitun maksukehotuksen todisteellisesta tiedoksiantamisesta aiheutuvat todelliset kulut. Jos 2.1.1.3 jaksossa viitatus hallituksen esityksen johdosta konkurssilain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimassaoloa jatketaan, ja sen johdosta konkurssiuhkaisen maksukehotuksen käyttäminen ei olisi sallittua hyvän perintätavan vastaisena menettelynä, ei kulujenkaan periminen tietysti tule kysymykseen ehdotetun kohdan nojalla.

Pykälän 2 momentissa säädetään muusta muistuttamistavasta kuin kirjallisesta tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta. Näistä saisi velalliselta periä todelliset kulut. Todelliset kulut voidaan momentin mukaan määrittää myös käytetystä muistuttamistavasta keskimäärin aiheutuvien todellisten kulujen mukaisiksi. Käytännössä momentti koskisi esimerkiksi tilanteita, joissa maksumuistutus annetaan suullisesti. Esimerkiksi puhelimitse esitetyn muistutuksen kulujen ei tarvitse täsmällisesti vastata käydyn puhelinkeskustelun kuluja, vaan velalliselta vaadittava määrä saa vastata puhelinperinnässä yhden velallisen osalle keskimäärin kertyvää kulumäärää.

Pykälän 3 momentti sisältää säännöksen, jonka mukaan velalliselta saa vaatia perinnästä aiheutuneet todelliset kulut, jos perinnästä on sen edellyttämän tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi aiheutunut muita kuin 1 momentissa mainittuja tai siinä säädetty enimmäismäärät ylittäviä kuluja. Tavallista enemmän työtä voi aiheuttaa esimerkiksi velallisen tekemien, aiheettomiksi todettujen huomautusten selvittäminen. Lisätyötä voi aiheutua myös esimerkiksi erityislainsäädännön, esimerkiksi sähkömarkkinalain edellyttämän lisätyön suorittaminen perinnän yhteydessä. Kulukorvaukseen oikeuttavaa lisätyötä ei kuitenkaan aiheudu sellaisen lainsäädännön, esimerkiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) soveltamisesta, jossa säädetään pakottavista, saatavan perintään kuulumattomista velvoitteista perintää harjoittavalle taholle. Velalliselle on edellä mainittuja todellisia kuluja vaadittaessa esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä ilmoitettava kulujen määrän olevan muutoin sovellettavia enimmäismääriä suurempi.

Poikkeuksen muodostaisivat suoraan ulosottokelpoiset saatavat. Näiden saatavien perinnässä velalliselta ei saa vaatia 1 momentin mukaisia enimmäismääriä suurempia perintäkuluja. Suoraan ulosottokelpoista saatavaa perittäessä velkojalla on aina vaihtoehtona siirtää saatava suoraan ulosottoteitse perittäväksi, minkä vuoksi kulujen kerryttäminen vapaaehtoisessa perinnässä ei ole velallisen näkökulmasta asianmukaista.

3 c §. *Perintötoimien aikarajat muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä.* Pykälän 1 momentissa säädetään maksumuistutusten ja maksuvaatimusten esittämisen aikarajoista. Aikarajojen noudattaminen on edellytyksenä sille, että velallista voidaan vaatia suorittamaan perintäkuluja. Tältä osin täsmennettäisiin myös muiden kuin kuluttajasaatavien osalta hyvään perintätapaan kuuluvaa vaatimusta, jonka mukaan perinnässä ei saa aiheuttaa velalliselle tarpeettomia kuluja esimerkiksi lähettämällä jatkuvasti, lyhyin väliajoin maksumuistutuksia tai maksuvaatimuksia, jos niiden kulut on tarkoitettu perii velalliselta.

Pykälän 2 momentissa säädetään voimassa olevaa 10 b §:ää vastaavasti, että maksuajan pidentämisestä saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä.

3 d §. *Kulukorvaukseen oikeuttavien perintötoimien enimmäismäärät muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä.* Pykälässä säädetään sellaisten perintötoimien enimmäismääristä, jotka velallinen on velvollinen korvaamaan samaa saatavaa perittäessä.

Pykälän 1 momentin mukaan saman muun saatavan kuin kuluttajasaatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään kahdesta perintötoimintaa ammattimaisesti harjoittavan kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimittamasta 5 a §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta, enintään yhdestä 7 §:ssä tarkoitettusta tratasta ja enintään yhdestä 3 b §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettusta maksukehotuksesta. Saman momentin mukaan velalliselta saisi vaatia perintäkuluja vain yhdestä maksuvaatimuksesta, jos velan perintää jatketaan tratalla. Tarkoituksena on, ettei velallisen kokonaiskuluvastuu kasva liian suureksi. Jos 2.1.1.3 jaksossa viitatus hallituksen esityksen johdosta konkurssilain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimassaoloa jatketaan, ei käsiteltävän momentin säännöksellä konkurssiuhkaisen maksukehotuksen enimmäismäärästä olisi merkitystä, koska maksukehotuksen käyttäminen ei ylipäättäen olisi sallittua.

Pykälän 2 momentin mukaan ehdotetaan lakiin otettavaksi rajoitus, jonka mukaan velalliselta saa pääsääntöisesti perii kuluja enintään yhdestä maksusuunnitelmasta. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että jo ensimmäistä maksusuunnitelmaa laadittaessa velallisen kokonaistilanteeseen paneudutaan riittävän huolellisesti ja suunnitelmasta tehdään realistinen suhteessa velallisen maksukykyyn. Näin voidaan välttää perintäkulojen tarpeeton kasvattaminen toistuvilla maksusuunnitelmissa. Korvaus pidempien maksusuunnitelmien aiheuttamasta työmäärästä on huomioitu edellä 3 b §:n 1 momentin 6 kohdan c alakohdassa.

Velalliselta saa ehdotetun momentin mukaan kuitenkin vaatia perintäkuluja kahdesta maksusuunnitelmasta, jos perittävän saatavan pääoma on yli 500 euroa. Erityinen aihe perii kuluja useammasta kuin yhdestä maksusuunnitelmasta voi olla esimerkiksi se, että velallinen ei ole kyennyt noudattamaan ensimmäistä maksusuunnitelmaa sen vuoksi, että velallisen olosuhteet ovat maksusuunnitelman tekemisen jälkeen muuttuneet sellaisen syyn vuoksi, jota velkoja tai toimeksisaaja ei ole voinut käytettävissään olleiden riittävien tietojen perusteella ottaa huomioon maksusuunnitelman sisällöstä neuvoteltaessa. Toisaalta erityistä aihetta perii kuluja useammasta kuin yhdestä maksusuunnitelmasta ei ole esimerkiksi tilanteessa, jossa velallinen ei ole kyennyt noudattamaan ensimmäistä maksusuunnitelmaa eikä velkoja tai toimeksisaaja ollut sitä tehtäessä varmistunut riittävien tietojen perusteella siitä, että se on realistinen suhteessa velallisen maksukykyyn.

Pykälän 1 ja 2 momentti eivät estä lähettämästä velalliselle useampia maksuvaatimuksia, trattoja, konkurssiuhkaisia maksukehotuksia tai tekemästä velallisen kanssa useampia maksusuunnitelmia kuin momentissa säädetään. Kyse on vain siitä, kuinka usean edellä mainitun perintötoimen kuluista velalliselta saadaan enintään vaatia korvausta.

Pykälän 3 momentissa säädetään siitä, millä edellytyksillä 1 ja 2 momentissa säädettyt enimmäismäärät saadaan ylittää. Velalliselta saa vaatia perintäkuluja useammista perintätoimista kuin 1 ja 2 momentissa säädetään, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aihetta eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Erityinen aihe ylittää enimmäismäärät voi olla esimerkiksi se, että saatava on erääntynyt useassa erässä. Tällöin on kuitenkin huomattava, että 4 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetystä kiellostä aiheuttaa velalliselle tarpeettomia kuluja seuraa, että eri aikaan erääntyneitä maksueriä koskevat maksukehotukset on niin pitkälle kuin mahdollista koottava samaan maksuvaatimukseen. Erityinen aihe ylittää perintätoimien enimmäismäärä voi liittyä myös esimerkiksi siihen, että saatavan perintä tulee kohdistaa yhteisvastuussa oleviin velallisiin tai velallisen lisäksi takaajaan ja kullekin taholle on lähetettävä omat maksuvaatimuksensa taikka että velallinen on tahallaan vaikeuttanut perintää antamalla totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja.

Erityinen aihe ylittää maksuvaatimusten enimmäismäärä voi liittyä esimerkiksi siihen, että velallinen on laiminlyönyt noudattaa tehtyä maksusuunnitelmaa. Tällöin velalliselle voi olla perusteltua 1 momentissa säädetyn enimmäismäärän estämättä lähettää vielä maksuvaatimus, jossa ilmoitetaan, ettei maksusuunnitelmaa ole noudatettu ja että asia siirtyy oikeudelliseen perintään, sekä tarvittaessa muistuttaa velallista maksuhäiriötietojen ilmoittamisesta ja merkitsemisestä luottotietorekisteriin. Asiaa voi kuitenkin olla syytä arvioida toisin, jos maksusuunnitelma on jo alun perin ollut epärealistinen suhteessa velallisen ennakoitavissa olleeseen maksukykyyn.

Erityinen aihe perii kuluja useammasta kuin 2 momentin mukaan sallitusta maksusuunnitelmasta voi olla esimerkiksi se, että velallinen ei ole kyennyt noudattamaan aiempaa maksusuunnitelmaa sen vuoksi, että velallisen olosuhteet ovat maksusuunnitelman tekemisen jälkeen muuttuneet sellaisen syyn vuoksi, jota velkoja tai toimeksisaaja ei ole voinut käytettävissään olleiden riittävien tietojen perusteella ottaa huomioon maksusuunnitelman sisällöstä neuvoteltaessa. Toisaalta erityistä aihetta perii kuluja useammasta kuin 2 momentin mukaan sallitusta maksusuunnitelmasta ei ole esimerkiksi tilanteessa, jossa velallinen ei ole kyennyt noudattamaan aiempaa maksusuunnitelmaa eikä velkoja tai toimeksisaaja ollut sitä tehtäessä varmistunut riittävien tietojen perusteella siitä, että se on realistinen suhteessa velallisen maksukykyyn.

3 e §. *Velallisen kokonaiskuluvastuu muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä.* Pykälässä säädetään siitä, mikä on velallisen kokonaiskuluvastuu perittäessä samaa, muuta kuin kuluttajasaatavaa. Tavoitteena on estää se, että perintäkulut kasvavat kohtuuttoman suuriksi ja niiden maksuvelvollisuus entisestään pahentaa velallisen maksuvaikeuksia. Perusteltua on, että velallisen kokonaiskuluvastuun lähtökohdaksi otetaan se, mikä on asianmukaiseen perintäprosessiin sisältyvistä perintätoimenpiteistä aiheutuvien kohtuullisten kulujen määrä.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että saman, muuta kuin kuluttajasaatavaa koskevan saatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 230 euroa saatavan pääoman ollessa enintään 500 euroa ja 410 euroa saatavan pääoman ollessa yli 500 euroa. Ehdotetut enimmäismäärät vastaavat enintään 500 euron saatavan osalta kahdesta maksuistutuksesta, yhdestä maksuvaatimuksesta, yhdestä tratasta ja yhdestä maksusuunnitelmasta perittävien enimmäiskulujen yhteismäärää korotettuna 15 prosentilla ja pyöristettynä lähimpään kymmeneen euroon. Laskennassa ei ole otettu huomioon konkurssiuhkaista maksukehotusta, sillä lähtökohtaisesti voidaan arvioida enintään 500 euron saatavan olevan vähäinen. Konkurssilain 2 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään, että jos velkojan saatava on vähäinen ja konkurssiin asettamista olisi pidettävä konkurssimenettelyn kustannuksiin ja konkurssimenettelystä saatavaan hyötyyn nähden ilmeisen epätarkoituksenmukaisena tai selvästi hyvän perintätavan vastaisena, velkojan konkurssihakemus on jätettävä tutkimatta.

Yli 500 euron saatavan osalta ehdotetut enimmäismäärät vastaavat kahdesta maksumuistutuksesta, yhdestä maksuvaatimuksesta, yhdestä tratasta, yhdestä konkurssiuhkaisesta maksukehottuksesta ja yhdestä maksusuunnitelmasta perittävien enimmäiskulujen yhteismäärää korotettuna 15 prosentilla ja pyöristettynä lähimpään kymmeneen euroon.

Pykälän 2 momentissa säädetään edellytyksistä, joiden täytyessä 1 momentissa säädetyt velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismäärät voidaan poikkeuksellisesti ylittää, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Ylitykselle asetetaan säännöksessä kaksi edellytystä. Ensinnäkin kyseessä tulee olla tilanne, jossa perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa. Tämä edellytys täyttyy lähinnä silloin, jos velallinen on omilla aktiivisilla toimillaan — esimerkiksi aiheuttomia väitteitä esittämällä — tietoisesti pyrkinyt vaikeuttamaan perintää. Toiseksi toteutetut perintätoimet eivät myöskään saa olla suhteettomia etenkin saatavan pääoma huomioon ottaen. Suhteettomana voidaan pitää esimerkiksi sitä, jos velalliselle lähetetään jatkuvasti maksuvaatimuksia tilanteessa, jossa on selvää, että velallinen on maksukyvytön.

Jos perintäkuluja poikkeuksellisesti vaaditaan yli 1 momentissa säädettyjen enimmäismäärien, velalliselle on ehdotetun säännöksen mukaan esitettävä erittely vaadituista kuluista ja niiden perusteista. Samalla velalliselle on ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi muutoin sovellettava kokonaiskuluvastuun enimmäismäärä siinä yksittäistapauksessa ylitetään. Tällainen perustelu on velallisen kannalta tärkeä, jotta säädetyt enimmäismäärän ylittävän perintäkuluvaatimuksen voi tarvittaessa riitauttaa. Enimmäismäärän ylittäviä perintäkuluja ei kuitenkaan ole oikeutta vaatia velalliselta, jos toteutetut perintätoimet ovat olleet suhteettomia ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma.

Selvyyden vuoksi 3 momentissa todetaan, ettei 1 ja 2 momentissa säädetyt rajoitukset velkojan oikeutta periä 10 e §:n mukaista vakiokorvausta.

7 §. *Tratan käyttö.* Pykälä vastaa muilta osin voimassa olevaa lakia, mutta pykälän 2 ja 4 momenttiin lisätään uudet säännökset koskien tratan käytön rajoittamista tiettyjen velallisten osalta.

Pykälän 2 momenttiin lisätään uusi säännös, jonka mukaan muun kuin kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää trattaa, jos velallinen on yksityishenkilö, yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö. Yksityisen elinkeinonharjoittajan toiminnan lakatessa tratan käytön kohdistaminen velasta vastuussa olevaan yksityishenkilöön on siten myös kiellettyä.

Tratan käyttökielto tarkoittaisi myös tosiasiallista muutosta hyvää perintätapaa koskevaan 4 §:ään. Tilanteissa, joissa tratan käyttäminen perinnässä ei olisi sallittua, ei sen käyttämisen uhalla voitaisi myöskään hyvän perintätavan mukaisesti vaatia tässä säännöksessä tarkoitettua velalliselta maksua.

Pykälän 4 momenttiin lisätään uusi säännös, jonka mukaan trattaa ei saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, jos velallisena olevan osakeyhtiön viimeksi päättyneen tilikauden liikevaihto tai sitä vastaava tuotto alittaa 100 000 euroa, ja tätä koskeva selvitys toimitetaan ennen tratan julkaisemista tai ilmoittamista. Velallisen tulee toimittaa selvitys liikevaihtonsa suuruudesta tratan lähettäjälle. Riittävänä selvityksenä pidetään kaupparekisteriin rekisteröityä tilinpäätöstä, vahvistettua, mutta vielä rekisteröimätöntä tilinpäätöstä, tai hallituksen ja mahdollisen toimitusjohtajan allekirjoittamaa vielä vahvistamatonta tilinpäätöstä. Tilanteissa, joissa tilinpäätöstä ei vielä ole laadittu, eivätkä säädetyt määrääjat sen laatimiselle olisi päättyneet, riittävänä selvityksenä voidaan pitää hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan vakuutusta

siitä, että yhtiön liikevaihto tai sitä vastaava tuotto viimeksi päättyneellä tilikaudella jää suurella todennäköisyydellä alle 100 000 euron.

Toimintaa aloitettaessa tai lopetettaessa taikka tilinpäätöksen ajankohtaa muutettaessa tilikauden pituus voi kirjanpitolain (1336/1997) 4 §:n mukaan olla enintään 18 kuukautta. Jos velallisenä on esimerkiksi toimintansa vasta aloittanut osakeyhtiö, ei sen ensimmäinen tilikausi välttämättä vielä ole päättynyt sen saadessa trattakirjeen. Näissä tilanteissa tratan julkaiseminen tai ilmoittaminen luottotietorekisteriin ei ole sallittua, jos velallisena oleva osakeyhtiö toimittaa tratan lähettäjälle ennen tratan julkaisemista tai ilmoittamista selvityksen, jonka mukaan sillä on käynnissä vasta ensimmäinen tilikausi. Lähtökohtaisesti velallisen omaa ilmoitusta pidetään riittävänä. Jos tratan lähettäjä esittäisi näytön siitä, ettei velallisen esittämä selvitys pidä paikkaansa, tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, jos muut saatavan protestoimisen edellytykset 4 momentin säännös mukaan lukien täyttyvät.

Selvyyden vuoksi todetaan, että ehdotetulla pykälällä ei vaikuteta veroviranomaisen verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 21 §:n mukaiseen mahdollisuu-teen julkaista tiettyjen verolajien osalta tietoja erääntyneistä ja maksamatta jätetyistä veroista ja ilmoittaa tiedot luottotietorekisterin ylläpitäjälle. Myös vakuutuslaitoksella on samankaltainen oikeus antaa tiettyjä tietoja luottotietorekisterin ylläpitäjälle vakuutuksenottajaan ja vakuuttamisvelvolliseen liittyen. Luottotietolain (527/2007) 24 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädetään edellä mainittujen tietojen tallettamisesta luottotietorekisteriin, eikä ehdotetulla pykälällä vai- kuteta siis kohdassa tarkoitettujen tietojen merkitsemiseen luottotietorekisteriin.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 1.1.2021. Lain pikainen voimaantulo on tärkeää, jotta ehdotuksen tavoite yritysten aseman helpottamiseksi koronaviruspidemian aiheuttamissa taloudellisissa vaikeuksissa toteutuisi mahdollisimman tehokkaasti.

Poikkeustilan päättymistä seurannutta yritysten taloustilanteen varovaista elpymistä varjostavat mahdolliset uudet rajoitukset ja epävarmat tulevaisuudennäkymät. Yritysten talouden tasapainottaminen tulee näistä syistä vaatimaan aikaa, minkä vuoksi lain ehdotetaan olevan voimassa 30.6.2021 asti.

Ehdotettua lakia sovellettaisiin lain voimassaoloaikana suoritettaviin perintätoimiin. Lain 3 b §:n 1 momentin 3 kohdan säännöstä sovellettaessa otettaisiin kuitenkin huomioon myös velalliselle saman saatavan perimiseksi ennen lain voimaantuloa toimitettu maksuvaatimus.

Ehdotetun lain 3 d §:ssä tarkoitettuja kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismääriä laskettaessa ei sitä vastoin otettaisi huomioon ennen lain voimaantuloa tehtyjen kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien määrää. Samoin ehdotetun lain 3 e §:ssä tarkoitettua enimmäiskulujen määrää laskettaessa ei otettaisi huomioon ennen lain voimaantuloa tehtyjen perintätoimien kuluja.

Valmistelun aikana esillä oli vaihtoehto, jonka mukaan lain 3 e §:ssä tarkoitettujen enimmäiskulujen määrää laskettaessa otettaisiin huomioon kaikki poikkeustilan alkamisen jälkeen syntyneet kulut. Näin ei kuitenkaan ehdoteta säädettäväksi, sillä tällainen sääntely olisi saattanut ääritapauksissa johtaa siihen, että lain voimaantulon jälkeen tehtävistä perintätoimista ei olisi saanut vaatia velalliselta ollenkaan perintäkuluja. Sanottu vaihtoehto hylättiin myös osin käytännön

syistä. Rajoitus olisi saattanut aiheuttaa hankaluuksia velalliselta jo perittyjen kulujen selvittämisessä esimerkiksi tilanteissa, joissa saatavaa olisi perinyt useampi kuin yksi ammattimaista perintää harjoittava taho.

Ehdotettua tratan käyttämisen kieltoa ja kieltoa julkaista tai ilmoittaa saatava merkittäväksi luottotietorekisteriin sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen suoritettaviin perintätoimiin. Jos tratta on lähetetty velalliselle ennen ehdotetun lain voimaantuloa, sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämä tarkoittaisi, että tratan saisi julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin lukuun ottamatta tapauksia, joissa kyse on kuluttajasaataavasta.

8 Suhde perustuslakiin ja säätämjärjestys

Ehdotuksen mukaan lakiin lisättäisiin väliaikaisesti muiden kuin kuluttajasaataavien perintää koskevat säännökset yksittäisistä perintätoimista veloittavista kuluista, veloittavien kulujen ja velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismääristä sekä aikarajoista sellaisten maksumuistutusten tai maksuvaatimusten lähettämiseksi, joiden kuluista vaaditaan korvaus velalliselta. Lisäksi tratan käyttöä rajoitettaisiin velallisen ollessa yksityishenkilö, yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö taikka liikevaihdoltaan pieni osakeyhtiö.

Voimassa olevassa laissa ei säädetä perintäkulujen enimmäismääristä muiden kuin kuluttajasaataavien osalta. Lain mukaan myös muiden kuin kuluttajasaataavien perintäkulujen tulee kuitenkin olla kohtuullisia. Tratan käyttö on nykyisin kielletty ainoastaan kuluttajasaataavien perinnässä.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että velallisen maksuviivästyksestä velkojalle aiheutuvat perintäkulut voidaan rinnastaa henkilön muusta laiminlyönnistä toiselle aiheutuneeseen taloudelliseen vahinkoon ja kulukorvaussaatava vastaavasti omaisuuden perustuslainsuojaa lähtökohtaisesti nauttivaan vahingonkorvaussaatavaan (PeVL 3/1982 vp; PeVL 27/2004 vp). Vaikka perintäkuluja koskeva sääntely ei muodollisesti estä velkojaa tai perintätoimistoa ylittämästä velallisen korvattaviin kuuluvien kulujen enimmäismäärää, ehdotetulla sääntelyllä on myös hintasääntelyn piirteitä, sillä sen voidaan olettaa vaikuttavan velkojien halukkuuteen ottaa kannettavakseen säännösten mukaisten enimmäismäärien ylittäviä perintäkuluja. Siten ehdotus voisi tilapäisesti vaikuttaa esimerkiksi perintätoimistojen tarjoamien palvelujen hintatasoon. Ehdotus on edellä mainituista syistä merkityksellinen perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvatuun omaisuuden suojan kannalta. Perintäkuluja koskevalla sääntelyllä samoin kuin tratan käytön rajoittamista koskevalla ehdotuksella on välillisiä vaikutuksia myös elinkeinon harjoittamiseen. Ehdotus on näistä syistä merkityksellinen myös perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvatuun elinkeinovapauden kannalta.

Ehdotuksen mukaan lakia sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen suoritettaviin perintätoimiin. Ehdotetulla lailla voisi kuitenkin olla tietyiltä osin taannehtivia vaikutuksia olemassa oleviin sopimussuhteisiin. Velkojan oikeus periä perintäkuluja voi näet perustua sopimukseen, joka on tehty velkojan ja velallisen kesken ennen lain voimaantuloa, ja velallisen vastuu perintäkuluista voi tällaisen ennen lain voimaantuloa tehdyn sopimuksen mukaan olla ankarampi kuin ehdotetun lain mukaan. Ennen lain voimaantuloa tehdystä sopimuksesta on myös voitu sopia tratan käytön mahdollisuudesta niiden velallisten osalta, joihin ehdotuksen mukainen tratan käytön rajoittaminen kohdistuu. Ehdotusta on myös tästä syystä arvioitava omaisuuden suoja koskevan perustuslain 15 §:n kannalta.

Rajoitusten perustuslainmukaisuus ratkaistaan perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten perusteella. Tältä kannalta keskeistä on se, onko rajoituksille olemassa perusoikeusjärjestelmän

kokonaisuuden kannalta hyväksyttävät perusteet ja ovatko rajoitukset painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia sekä täyttykö perusoikeusrajoitukselle asetettu oikeasuhtaisuusvaatimus eli ovatko rajoitukset välttämättömiä tavoitteen saavuttamiseksi ja muutoinkin oikeasuhtaisia.

Taannehtivuuden osalta voi todeta, että perustuslakivaliokunta on vuonna 2013 voimaan tullutta kuluttajaluottojen hintasääntelyä arvioidessaan pitänyt rajoituksen oikeasuhtaisuuden kannalta huomattavana sitä, että ehdotetulla sääntelyllä ei ollut taannehtivia vaikutuksia. Kielto puuttua taannehtivasti sopimussuhteisiin ei ole perustuslakivaliokunnan käytännössä kuitenkaan muodostunut ehdottomaksi (PeVL 42/2006 vp, s. 4, PeVL 63/2002 vp, s. 2, PeVL 37/1998 vp, s. 2, PeVL 34/1998 vp, s. 2, PeVL 33/1998 vp, s. 2). Valiokunnan käytännössä on katsottu, että oikeus luottaa sopimussuhteen kannalta olennaisia oikeuksia ja velvollisuuksia sääntelevän lainsäädännön pysyvyyteen kuuluu perusteltujen odotusten suojaan niin, että oikeuksia tai velvollisuuksia ei voida säännellä tavalla, joka kohtuuttomasti heikentäisi sopimusosapuolten oikeusasemaa (PeVL 42/2006 vp, s. 4, PeVL 21/2004 vp, s. 3).

Esityksen tarkoituksena on yritysten aseman helpottamiseksi ja muutoin elinkeipoisten yritysten maksuvaikeuksien pahenemisen välttämiseksi varmistaa se, että myös muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulut ovat nykyistä alempia varsinkin, kun tulevaisuudennäkymiä voidaan koronavirustilanteen vuoksi edelleen pitää epävarmoina. Tavoitteena on myös rajoittaa tilapäisesti tratan käyttöä yrityssaatavien perinnässä maksuhäiriömerkinnöistä yritysten toiminnalle aiheutuvien haittojen vuoksi. Tavoitteena on tältä osin suojata erityisesti taloudellisesti haavoittuvimmassa asemassa olevia yrityksiä. Ehdotus on painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima koronavirusepidemian velallisille aiheuttamien tilapäisten maksuvaikeuksien vuoksi.

Vaikka esitys käytännön soveltamisen helpottamiseksi koskisi perintäkulusääntelyn osalta myös esimerkiksi osakeyhtiöiden saatavien perinnästä aiheutuvia kuluja, sen soveltamisalaan kuuluvat keskeisesti myös sellaisten yritysten saatavien perintäkulut, joiden velvoitteista luonnolliset henkilöt ovat lain mukaan henkilökohtaisessa vastuussa.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt velallisten selviytymismahdollisuuksien edistämistä perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä perusteena puuttua velkojan varallisuusarvoisiin oikeuksiin muun muassa säädettyä velallisen korvattaviksi tulevasta perintäkuluista (PeVL 27/2004 vp) ja velallisen maksukyvyttömyyteen kytkeytyvästä täytäntönpäytäntölainsäädännöstä (PeVL 33/2002 vp). Viivästyskorkoa koskevan lainsäädännön muuttamisen yhteydessä annetun perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 5/2002 vp) mukaan kyse oli velan maksun viivästymisestä johtuvan sanktioluonteisen seuraamuksen määrästä eikä sopimuksen varsinaiseen ydinsisältöön kuuluvasta sellaisesta ehdosta, jonka perusteella esimerkiksi velkojan tuotto-odotukset tyypillisesti määräytyvät.

Perustuslakivaliokunta on useammassa lausunnossaan ottanut kokonaisarvioinnissa huomioon myös sen, etteivät yritykset ja muut elinkeinonharjoittajat voi perustellusti odottaa elinkeinotoimintaansa sääntelevän lainsäädännön pysyvän muuttumattomana (esim. PeVL 32/2010 vp, s. 7/I, PeVL 31/2006 vp, s. 4/II ja PeVL 56/2005 vp, s. 2/II ja PeVL 55/2018 vp, s. 3).

Ehdotus ei perintäkulusääntelyn osalta tuo aineelliseen oikeuteen mitään olennaista uutta, vaan sillä täsmennetään voimassa olevan lain vaatimusta perintäkulujen kohtuullisuudesta. Velalliselle ei nykysääntelynkään mukaan ole saanut aiheuttaa kohtuuttomia tai tarpeettomia kuluja taikka tarpeetonta haittaa. Jo olemassa oleva kohtuullisuussäännös itsessään tuottaa toimijoille varsin vahvan olettaman siitä, että lainsäätäjällä on intressi säännellä myös muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluista, ja myös mahdollisesti täsmentää kyseistä sääntelyä muuttuvissa olosuhteissa. Nykysääntely myös heikentää oletusta siitä, että toimijat voisivat perustellusti

HE 191/2020 vp

väittää, että enimmäiskuluja koskeva sääntely olisi ollut täysin ennakoimaton. Lisäksi huomionarvoista on, että velkojilla olisi edelleen oikeus saada kohtuullisiksi katsottavat perintäkuluksensa korvatuiksi ja että sääntely jättää yksittäistapauksissa sijaa tapauskohtaiselle harkinnalle. Sääntelyllä ei myöskään rajoiteta velkojan oikeutta vakiokorvaukseen. Tratan käyttökielto sitä vastoin rajoittaa velkojan mahdollisuutta käyttää kaikkia lain mahdollistamia perintäkeinoja tiettyjen velallisten osalta, mutta sääntely on rajattu edellä todetun mukaisesti koskemaan vain yksityishenkilöitä, yksityisiä elinkeinonharjoittajia, henkilöyhtiöitä sekä liikevaihdoltaan pieniä osakeyhtiöitä. Sääntelyn ydinaluetta on siten yritysmuodot, joissa yksityishenkilö on lain mukaan henkilökohtaisessa vastuussa yrityksen veloista. Rajoitusten oikeasuhtaisuuden ja hyväksyttävyyden kannalta merkityksellisenä on pidettävä myös sitä, että sääntely olisi voimassa vain lyhyehkön ajan.

Edellä esitetyistä syistä lakiehdotus täyttää perustuslain asettamat vaatimukset, ja laki voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 7 §, sellaisena kuin se on laissa 31/2013, sekä
lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 3 b—3 e § seuraavasti:

3 b §

Perintäkulujen enimmäismäärät muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Muuta kuin kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa vaatia tässä momentissa tarkoitetuista perintätoimista seuraavat määrät:

- 1) kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksuistutuksesta enintään 10 euroa;
- 2) perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimittamasta 5 a §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta enintään:
 - a) 50 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa;
 - b) 80 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa;
- 3) puolet 2 kohdassa mainitusta määrästä, jos kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta;
- 4) perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimittamasta 5 a §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta enintään 10 euroa, jos saatavaa perii perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (411/2018) 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu perintätoiminnan harjoittaja;
- 5) velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä enintään 10 euroa;
- 6) yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännössaatavan kattavasta maksusuunnitelmasta, joka on tehty kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, enintään:
 - a) 30 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa tai maksusuunnitelma käsittää enintään neljä maksuerää;
 - b) 60 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää;
 - c) tämän kohdan a tai b alakohdassa säädetyn määrän lisäksi 5 euroa maksuerästä seitsemäntenä maksuerästä lukien, jos maksusuunnitelman on sovittu käsittävän enemmän kuin kuusi maksuerää;
- 7) tranan käyttämisestä aiheutuvina kuluina enintään 100 euroa;
- 8) konkurssilain (120/2004) 2 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen oletuksen luomiseksi annetusta maksukehotuksesta enintään 100 euroa sekä mainitun maksukehotuksen todisteellisesta tiedoksiantamisesta aiheutuvat todelliset kulut.

Muusta kuin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua maksuistutuksesta saa vaatia sen esittämisestä aiheutuvat todelliset kulut. Kulut saadaan periä käytetystä muistuttamistavasta keskimäärin aiheutuvien todellisten kustannusten mukaisina.

Velalliselta saa vaatia todelliset perintäkulut, jos perinnästä on sen edellyttämän tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi aiheutunut muita kuin 1 momentissa mainittuja tai siinä säädetyt

enimmäismäärät ylittäviä kuluja. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä ilmoitettava kulujen määrän olevan muutoin sovellettavia enimmäismääriä suurempi. Enimmäismääriä ei kuitenkaan saa ylittää, jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava.

3 c §

Perintätoimien aikarajat muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Uudesta 3 b §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta maksumuistutuksesta tai uudesta 3 b §:n 1 momentin 2—4 kohdassa tarkoitettusta maksuvaatimuksesta saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään 7 päivää.

Edellä 3 b §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettusta maksuajan pidennyksestä saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä.

3 d §

Kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärät muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään kahdesta perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimittamasta 5 a §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta, enintään yhdestä tratasta ja enintään yhdestä 3 b §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettusta maksukehotuksesta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja vain yhdestä edellä tässä momentissa mainitusta maksuvaatimuksesta, jos velan perintää jatketaan tratalla.

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään yhdestä 3 b §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettusta maksusuunnitelmasta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja enintään kahdesta maksusuunnitelmasta, jos perittävän saatavan pääoma on yli 500 euroa.

Velalliselta saa vaatia perintäkuluja useammista maksuvaatimuksista, maksusuunnitelmista,tratoista ja 3 b §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetuista maksukehotuksista kuin 1 ja 2 momentissa säädetään, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aihetta eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely toteutetuista perintätoimista ja samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi toteutettuihin perintätoimiin on ollut erityinen aihe.

3 e §

Velallisen kokonaiskuluvastuu muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään seuraavat määrät:

- 1) 230 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa;
- 2) 410 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa.

Velalliselta saa muuta kuin suoraan ulosottokelpoista saatavaa perittäessä vaatia 1 momentissa säädetty määrät ylittävät todelliset perintäkulut, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi kulut ylittävät muutoin sovellettavan kokonaiskuluvastuun enimmäismäärän.

Mitä 1 momentissa säädetään enimmäiskuluista, ei rajoita velkojan oikeutta periä 10 e §:n mukaista vakiokorvausta.

7 §

Tratan käyttö

Maksukehotusta, jossa vaaditaan maksua määräajassa uhalla, että kehotuksen noudattamatta jättäminen julkaistaan tai merkitään luottotietorekisteriin, (*tratta*) saa käyttää vain erääntyneen, selvän ja riidattoman saatavan perimiseksi. Suoraan ulosottokelpoista saatavaa pidetään tätä pykälää sovellettaessa riidattomana, jollei velallinen ole tehnyt perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikeussuojakeinoja.

Kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää trattaa. Muun kuin kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää trattaa, jos velallinen on yksityishenkilö, yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö.

Trattaa ei saa lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty maksumuistutus, jossa on asetettu vähintään seitsemän päivän määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten esittämiselle, ja määräaika on päättynyt.

Tratan ja 3 momentissa tarkoitetun maksumuistutuksen on oltava kirjallisia. Ne saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla. Maksumuistutuksen saa toimittaa velalliselle muulla pysyvällä tavalla myös, jos tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä.

Tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua sen lähettämisestä. Trattaa ei saa kuitenkaan julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, jos velallisena oleva osakeyhtiö toimittaa ennen tratan julkaisemista tai ilmoittamista selvityksen, jonka mukaan sen viimeksi päätyneen tilikauden liikevaihto tai sitä vastaava tuotto alittaa 100 000 euroa taikka sillä on käynnissä vasta ensimmäinen tilikausi.

Tratan maksamisesta kieltäytymistä ei saa selvittää julkisella viranomaistoimituksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____ ja on voimassa 30 päivään kesäkuuta 2021.

Tämän lain 3 b §:n 1 momentin 3 kohtaa sovellettaessa otetaan huomioon myös velalliselle saman saatavan perimiseksi ennen tämän lain voimaantuloa toimitettu maksuvaatimus.

Tämän lain 3 d §:ssä tarkoitettuja kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärää laskettaessa ei oteta huomioon ennen tämän lain voimaantuloa tehtyjen kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien määrää.

Tämän lain 3 e §:ssä tarkoitettua enimmäiskulujen määrää laskettaessa ei oteta huomioon ennen tämän lain voimaantuloa tehtyjen perintätoimien kuluja.

Jos tämän lain voimaantullessa voimassa olleessa 7 §:ssä tarkoitettu tratta on lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

HE 191/2020 vp

Helsingissä 29.10.2020

Pääministeri

Sanna Marin

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Laki

saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 7 §, sellaisena kuin se on laissa 31/2013, sekä
lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 3 b—3 e § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 b §

Perintäkulujen enimmäismäärät muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Muuta kuin kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa vaatia tässä momentissa tarkoitetuista perintätoimista seuraavat määrät:

1) kirjallisesti tai muulla pysyväällä tavalla toimitetusta maksuistutuksesta enintään 10 euroa;

2) perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan kirjallisesti tai muulla pysyväällä tavalla toimittamasta 5 a §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta enintään:

a) 50 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa;

b) 80 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa;

3) puolet 2 kohdassa mainitusta määrästä, jos kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta

maksuvaatimuksesta;

4) perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan kirjallisesti tai muulla pysyväällä tavalla toimittamasta 5 a §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta enintään 10 euroa, jos saatavaa perii perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (411/2018) 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu perintätoiminnan harjoittaja;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5) velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä enintään 10 euroa;

6) yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännössaatavan kattavasta maksusuunnitelmasta, joka on tehty kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, enintään:

a) 30 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa tai maksusuunnitelma käsittää enintään neljä maksuerää;

b) 60 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää;

c) tämän kohdan a tai b alakohdassa säädetyn määrän lisäksi 5 euroa maksuerästä seitsemännestä maksuerästä lukien, jos maksusuunnitelman on sovittu käsittävän enemmän kuin kuusi maksuerää;

7) tratan käyttämisestä aiheutuvina kuluina enintään 100 euroa;

8) konkurssilain (120/2004) 2 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun oletuksen luomiseksi annetusta maksukehotuksesta enintään 100 euroa sekä mainitun maksukehotuksen todisteellisesta tiedoksiantamisesta aiheutuvat todelliset kulut.

Muusta kuin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua maksumuistutuksesta saa vaatia sen esittämisestä aiheutuvat todelliset kulut. Kulut saadaan periä käytetystä muistuttamistavasta keskimäärin aiheutuvien todellisten kustannusten mukaisina.

Velalliselta saa vaatia todelliset perintäkulut, jos perinnästä on sen edellyttämän tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi aiheutunut muita kuin 1 momentissa mainittuja tai siinä säädetty enimmäismäärät ylittäviä kuluja. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä ilmoitettava kulujen määrän olevan muutoin sovellettavia enimmäismääriä suurempi. Enimmäismääriä ei kuitenkaan saa ylittää, jos perittävänä on suoraan ulosotto-kelpoinen saatava.

3 c §

Perintätoimien aikarajat muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Uudesta 3 b §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta maksuistutuksesta tai uudesta 3 b §:n 1 momentin 2—4 kohdassa tarkoitettusta maksuvaatimuksesta saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään 7 päivää.

Edellä 3 b §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettusta maksuajan pidennyksestä saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä.

3 d §

Kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärät muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään kahdesta perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimittamasta 5 a §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta, enintään yhdestä tratasta ja enintään yhdestä 3 b §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettusta maksukehotuksesta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja vain yhdestä edellä tässä momentissa mainitusta maksuvaatimuksesta, jos velan perintää jatketaan tratalla.

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään yhdestä 3 b §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettusta maksusuunnitelmasta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja enintään kahdesta maksusuunnitelmasta, jos perittävän saatavan pääoma on yli 500 euroa.

Velalliselta saa vaatia perintäkuluja useammista maksuvaatimuksista, maksusuunnitelmista,tratoista ja 3 b §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetuista maksukehotuksista kuin 1 ja 2 momentissa säädetään, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aihetta eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erit-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tely toteutetuista perintätoimista ja samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi toteutettuihin perintätoimiin on ollut erityinen aihe.

3 e §

Velallisen kokonaiskuluvastuu muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään seuraavat määrät:

1) 230 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa;

2) 410 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa.

Velalliselta saa muuta kuin suoraan ulosottokelpoista saatavaa perittäessä vaatia 1 momentissa säädetty määrät ylittävät todelliset perintäkulut, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi kulut ylittävät muutoin sovellettavan kokonaiskuluvastuun enimmäismäärän.

Mitä 1 momentissa säädetään enimmäiskuluista, ei rajoita velkojan oikeutta periä 10 e §:n mukaista vakiokorvausta.

7 §

Tratan käyttö

Maksukehotusta, jossa vaaditaan maksua määräajassa uhalla että kehotuksen noudattamatta jättäminen julkaistaan tai merkitään luottotietorekisteriin, (*tratta*) saa käyttää vain eräänntyneen, selvän ja riidattoman saatavan perimiseksi. Suoraan ulosottokelpoista saatavaa pidetään tätä pykälää sovellettaessa riidattomana, jollei velallinen ole tehnyt perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikeussuojakeinoja.

7 §

Tratan käyttö

Maksukehotusta, jossa vaaditaan maksua määräajassa uhalla, että kehotuksen noudattamatta jättäminen julkaistaan tai merkitään luottotietorekisteriin, (*tratta*) saa käyttää vain eräänntyneen, selvän ja riidattoman saatavan perimiseksi. Suoraan ulosottokelpoista saatavaa pidetään tätä pykälää sovellettaessa riidattomana, jollei velallinen ole tehnyt perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikeussuojakeinoja.

Voimassa oleva laki

Kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää trattaa.

Trattaa ei saa lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty maksumuistutus, jossa on asetettu vähintään seitsemän päivän määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten esittämiselle, ja määräaika on päättynyt.

Tratan ja 3 momentissa tarkoitetun maksumuistutuksen on oltava kirjallisia. Ne saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla. Maksumuistutuksen saa toimittaa velalliselle muulla pysyvällä tavalla myös, jos tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä.

Tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua sen lähettämisestä.

Tratan maksamisesta kieltäytymistä ei saa selvittää julkisella viranomaistoimituksella.

Ehdotus

Kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää trattaa. *Muun kuin kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää trattaa, jos velallinen on yksityishenkilö, yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö.*

Trattaa ei saa lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty maksumuistutus, jossa on asetettu vähintään seitsemän päivän määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten esittämiselle, ja määräaika on päättynyt.

Tratan ja 3 momentissa tarkoitetun maksumuistutuksen on oltava kirjallisia. Ne saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla. Maksumuistutuksen saa toimittaa velalliselle muulla pysyvällä tavalla myös, jos tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä.

Tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua sen lähettämisestä. *Trattaa ei saa kuitenkaan julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, jos velallisena oleva osakeyhtiö toimittaa ennen tratan julkaisemista tai ilmoittamista selvityksen, jonka mukaan sen viimeksi päättyneen tilikauden liikevaihto tai sitä vastaava tuotto alittaa 100 000 euroa taikka sillä on käynnissä vasta ensimmäinen tilikausi.*

Tratan maksamisesta kieltäytymistä ei saa selvittää julkisella viranomaistoimituksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 30 päivään kesäkuuta 2021.

Tämän lain 3 b §:n 1 momentin 3 kohtaa sovellettaessa otetaan huomioon myös velalliselle saman saatavan perimiseksi ennen tämän lain voimaantuloa toimitettu maksuvaitimus.

Tämän lain 3 d §:ssä tarkoitettuja kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärää laskettaessa ei oteta huomioon

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ennen tämän lain voimaantuloa tehtyjen kulkorvaukseen oikeuttavien perintätoimien määrää.

Tämän lain 3 e §:ssä tarkoitettua enimmäiskulujen määrää laskettaessa ei oteta huomioon ennen tämän lain voimaantuloa tehtyjen perintätoimien kuluja.

Jos tämän lain voimaantullessa voimassa olleessa 7 §:ssä tarkoitettu tratta on lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.
